

EVANGÉLIKUS Élet

**Egyház
a fiatalok között**

**Aki a patikában
is láthatóan
evangélikus**

**Felnőtthittel
Isten gyermekeként**

***Budapest
gyerekszemmel***

**Madocsi Emese fővárosi
élménysétára hív**

MEGJELENT!

MENNYEI HÁLÓZATBAN

CSERMELY PÉTER

akadémikussal beszélget

Boda Zsuzsa

3700 Ft

**Kérdések és válaszok láncolatán végighaladva
e beszélgetőkönyv végére kirajzolódik előttünk
a tudós-akadémikus jézusi mosolytól ragyogó arca.**

/ Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök

**Aki Péter közelébe kerül, hamar úgy érezheti: Isten gyermekeként
nincsenek egymástól elválasztó korosztálybeli különbségek.**

/ Boda Zsuzsa, a beszélgetőtárs

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

EGYMÁSRA FIGYELVE

Nem szándékoztam, hogy éppen a koronavírus-járvány újabb fellángolásának időszakában közlünk beszélgetést egy patikussal, mégis, fontosnak tartom, hogy akár ezen a helyen is kérjem olvasóinkat: vigyázzanak magukra és egymásra – mindannyian vigyázzunk egymásra még inkább ezekben a napokban-hetekben!

A Békéscsabán működő Isteni Gondviselés gyógyszerértár szorgos kezű eladói nemcsak munkahelyük névadójának segítségére számíthatnak, hanem a patika tulajdonosának, dr. Melczer Mária Ágnes gyógyszerésznek a támogatására is. A patikus ősi evangélikus család sarja, így nem véletlen, hogy irodájának falán – a vásárlók által is jól látható helyen – „Luther-polcot” rendezett be. Interjúnkban erről is kérdeztük a csabai gyülekezet jegyző-presbiterét.

Étetl, otthon, esélyt! – így szól az Ökumenikus Segélyszervezet mottója. Riportunkban „esélytörténeteket” olvashatnak: olyanokét, akiknek a szervezet segített az újrakezdésben. Miskolcon, a családok átmeneti otthonában élő, kilátástalan helyzetbe került asszonyok mesélik el, miként kaptak szerteágazó támogatást a talpra álláshoz. Írásunkkal egyúttal egy különleges kötetre szeretnénk felhívni a figyelmet: *És te mit kaptál?* címmel jelent meg a Luther Kiadó gondozásában az Ökumenikus Segélyszervezet harmincadik születésnapjára. Önkénteskedni jó, feltétel nélkül adni öröm! – így összegezhettük a kötetben megszólaltatott önkéntesek vallomásait.

Ötven éve, november 22-én hunyt el Túróczy Zoltán. Az egyházvezetőre, akit három egyházkerület is a püspökévé választott, Szemerei János emlékezik. Nem függetlenül a kerek évfordulótól, éppen Túróczy Zoltán kéziratos prédikációi kerültek fel elsőként az *Igehirdetés-felhőbe* – elérhető az internetes evangélikus integrált katalógus felületéről.

■ KÉZDI BEÁTA

A közösségépítés leghatékonyabb eszköze

„A keresztény könnyűzene hatékony misziós, egyházi szinten is működő közösségteremtő eszköz” – vallja a gyülekezeti és missziói osztály könnyűzenei referense. Jansik Tamás az egyházi középiskolásoknak szóló evangélikus könnyűzenei programról és az E-hangműhelyről mondja el a részleteket.

18. oldal

Budapest gyerekszemmel

Lehet gyermekmagasságból szemlélve kaland, játék, felfedezésre váró élmény egy város? Igen, de kell hozzá pár jó útitárs, mint amilyen a *Kisvárosnézők* sorozat első, Budapest nevezetességeit bemutató kötete. A praktikus „gyermekkérdéskerről” az egyik szerzővel, Madocsai Emesével ültünk le beszélgetni.

20. oldal

Felnőttthittel Isten gyermekeként

„A mai protestantizmus nem károgó hangja, hanem teljes jogú, konstruktív építő-eleme Európának” – mondja dr. Szabó B. András lelkész. A *Hitkérdések protestáns szemmel* című kötet magyar fordításának lektorát a keresztény hit fő kérdéseinek végigkialauzoló kiadvánnyal kapcsolatban kérdeztük.

32. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Dorn Réka	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Magassy Zoltán	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Cselovszky Ferenc esperes írása	14
Az igehirdető műhelyében • Az íróasztalnál Lőrincz Csaba	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Interjú • Jansik Tamás a keresztény könnyűzene szerepéről	18
Riport • Budapest gyerekszemmel	20
Riport • Esély az újrakezdéshez	22
Interjú • Találkozás dr. Melczer Mária Ágnes békéscsabai gyógyszerésszel	26
Múltidéző • Ötven éve hunyt el Túróczy Zoltán	28
Ajánló • Ursula Koch: Fűszál a folyóban	30
Ajánló • Fónyad Pál István: Ráhner Máté (Matthias Rahner)	31
Interjú • Felnőttthittel Isten gyermekeként – beszélgetés Szabó B. Andrással	32
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	34
Ajánló • Világstárok a jubileumi budavári Bach-fesztiválon	37
Kötőszó-szemle • Kell-e nekünk menő egyház?	38
Krónika • Hírek, tudósítások	39
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Mekis Ádám	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Adámi Mária	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Vecsei Emma gimnazista – Vecsés. Családommal minden este közösen imádkozunk, énekelni is szoktunk. Ezek nagyon meghitt pillanatok, ilyenkor nemcsak Istenre, hanem egymásra is nagyon figyelünk. Ha vasárnap nem tudunk istentiszteletre menni, akkor anyukám felolvassa a napi igét és a hozzá tartozó áhítatot, imádságot. Ezeket egyébként hétköznapokon e-mailben is el szokta küldeni a testvéreimnek és nekem. Fontosnak tartom, hogy a családommal együtt részt vegyünk az istentiszteleten. Ez egyszerre jelenti az Istennel való találkozást, de a családi és gyülekezeti közösséget is. A gyülekezet több tagjával együtt én is aktív tagja vagyok a Sátor Sulinak. Ide olyan gyermekeket várunk, akiknek valamilyen tantárgyból korrepetálásra, segítségre van szükségük. Játékosan próbálunk nekik segíteni a tanulásban, sőt uzsonnát is készítünk a számukra. Amikor a konfirmációm alkalmával először vettem úrvacsorát, akkor kicsit könnybe lábadt a szemem, mert nagy dolognak éreztem, hogy személy szerint én is részesülhetek Isten szeretetének és kegyelmének ilyen kifejezéséből. Ma is felemelő érzés, hogy a kenyéren és a boron keresztül Jézussal találkozhatok. Az úrvacsoravételnél külön áldást szoktunk kapni. Ezt is nagyon várom, utána mindig átgondolom, hogy vajon mit üzen számomra az adott ige. A Bibliából a *Zsoltárok könyvét* szoktam rendszeresen olvasni. A 23. zsoltár különösen is fontos a számomra, mert kifejezi, hogy sosem vagyunk egyedül, Isten ugyanis mindig szeret és vezet minket. ■

Egyházunk püspöki tanácsának körlevele

Ma van a reformáció második nemzedékéhez tartozó lelkész, Philipp Nicolai emléknapja. Nevéhez fűződik énekeskönyvünk két korálja, sokak szerint a legszebbek (és a leghosszabbak). A 361. és a 493. szövege és dallama egyaránt tőle származik. Utóbbi a régi fordításban így kezdődött: „Vigyázzatok, azt kiáltják / Az őrállók, s zengjen imádság.”

Egyházunk őrállóként szólunk most gyülekezeteinkhez és intézményeinkhez. Istennek hála, az elmúlt hónapokban a járvány hatásait nem éreztük annyira, lehetőség volt ünneplésre, együttlétre. Most az óvatosság kora jön el. Ismételten

kérünk mindenkit, hogy a zárt helyen tartott alkalmakon viseljen maszkot. Aki most gondolkodik a következő oltás (vagy akár a legelső) felvételén, tegye meg!

Az idézett ének utolsó felszólítását is vegyük komolyan: zengjen az imádság az egyház megújulásáért, a közösségek megerősödéséért, a teremtett világért, a járvány végéért, a betegekért, gyógyítókért, hozzátartozókért, valamennyiünkért!

DR. FABINY TAMÁS *elnök-püspök*

KONDOR PÉTER *püspök*

SZEMEREI JÁNOS *püspök*

Budapest–Győr, 2021. október 26.

ORATIO OECUMENICA

Reménység Istene! Te vagy az, akibe belekapaszkodhatunk, amikor az élet viharaival küzdünk, tragédiákkal szembe-sülünk; akihez kiálthatunk félelmeink, kilátástalan helyzeteink közepette. Te vagy a mi bizodalmunk, így fordulunk hozzád imádságban, így reménykedünk abban, hogy megadod mindazt, amit eléd viszünk könyörgésünkben.

Reménnyel telve kérünk téged, hogy már földi vándorlásunk során meglássuk országod sugarait. Amikor pedig eljön az a nap, add, hogy Krisztus jobb keze felől álljunk, és bejussunk országod teljességébe. Életünk vezérfonala ez a **boldog jövő legyen!**

Reménnyel telve kérünk téged, hogy mindennapjainkban meglássuk a nélkülözökben Krisztust, és éljük meg a felebaráti szeretetet. Adj nekünk együttérző szívet, hogy megsegítsük a megélhetés gondjaival küzdőket, az otthontalanokat, a munkanélkülieket, a szeretetre vágyókat, a vigaszra várókat.

Reménnyel telve kérünk téged, hogy Szentlelked által felismerjük bűneinket. Gonosz gondolatainkkal, szavainkkal, tetteinkkel szembesülve pedig őszintén kérjük bocsánatot a másik embertől, és esedezünk irgalmadért. Add, hogy átéljük kegyelmed felszabadító örömet!

Reménnyel telve kérünk téged, hogy meglássuk vezetésedet, útjelző fényeidet, és ne térrünk le a feléd vezető útról. Amikor viszont mégis eltévedünk, és összevissza futkosunk, „mint a csatában száguldozó lovak”, akkor add, hogy Szentlelked visszavezessen a hozzád vezető ösvényre.

Reménnyel telve kérünk téged, hogy életünkben és halálunkban is neked adjuk magunkat, hogy egész lényünk a te tenyeredben nyugodjon, hogy a veled való közösség legyen életünk végcélja.

Reménység Istene! Kérünk, hallgasd meg reménnyel teli könyörgéseinket a te Fiadért, az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

AZ EGYHÁZI ESZTENDŐ UTOLSÓ ELŐTTI (REMÉNYSÉG) VASÁRNAPJA – RÓM 14,7-12

Egyek a reménységben

Lelkészársaimmal Bakonybélben jártunk a bencés monostorban. Betekintést nyerve a szerzetesek életébe, megérintett a szinte tapintható csend és békesség. Békés együttélés, egység munkában, istentiszteletben, imádságban. Persze mondhatjuk, könnyű mindezt úgy megélni, hogy nem nyomja az ember vállát a „világ” hétköznapi munkánk zúduló minden terhe.

Egyek a szokásokban? Ha az alapigét és előzményét olvassuk, láthatjuk, hogy egy Krisztus-követő közösség békéjét nemcsak kívülről jövő problémák, hanem belső konfliktusok is megtéptáthatják. Úgy, mint a húsevés és az ünnepnapok megtartásának kérdésében kialakult vitás helyzet, melynek nyomán egymásnak feszültek különböző véleményen lévő csoportok, és egymás életfolytatását bírálva mondták egymást hitben gyengének, magukat persze erősnek tartva. Bár a hús evésének vagy nem evésének kérdése gyülekezeti szempontból ma teljesen lényegtelen, a probléma gyökerével minden közösség találkozhat. És aztán ki-ki vérmérséklete szerint teszi fel a kérdést, hogy vajon mennyi különbözőséget bír el az egyház.

Vajon a mi közösségeink mennyit bírnak el békétlenségből, ítélkezésből, másra mutogatásból; abból, hogy nehezen boldogulunk szálkával és gendával; hogy olyan könnyen csóváljuk a fejünket a másik meggyőződése miatt, felsőbbrendűen kritizálunk, és könnyen mondunk értékítéletet egymás életviteléről, de még hitéről is?

Egyek Krisztusban. Pál apostol igyekezhetett volna meggyőzéssel megteremteni a kényes egyensúlyt. Mégis inkább a tolerancia mellett érvelt: bár sok szempontból különbözőek, de mindannyian Krisztushoz tartoznak. Ez a minden vitás kérdésen felül álló végső érv. És ez az, ami az egyházi esztendő végén, ítélet, reménység és örök élet hármasságában számunkra is közel hozza a reménységet.

Az élet számos területén igaz, hogy a siker, a megoldás kulcsa a kooperáció. Nekünk nem kell különféle stratégiákat kidolgozni, azt sem, hogy milyen alapon tudnánk megvalósítani. Akik Krisztushoz tartozunk, nem kell keresnünk egymással a kapcsolópontot. Benne és általa minden ellentét feloldódik. És akkor a hozzá

tartozásban nyer értelmet minden cselekedetünk, életünk és halálunk. Az élet nagy kérdéseiben nem engedhető meg szakadás a Jézushoz tartozó közösségen belül.

Egyek az ítéletben. Jézus teljesen fölöslegessé teszi emberi ítélkezéseinket. Azzal, hogy azt mondja, „*nekem adatott minden hatalom mennyen és földön*” (Mt 28,18), teljesen egyértelművé teszi, hogy egész életünk megítélése az ő kezében van. És az is csak a reménységünket erősíti, hogy ő igaz bíró. Nem olyan, mint a sportmérkőzések vezetői. Akiknek elhomályosulhat a tisztánlátásuk, lehetnek elfogultak. Akik nem is képesek minden eseményt figyelemmel kíséreni, ezért szükségük van partjelzőre, vonalbíróra, elektronikus segítségre. De még a többszöri visszaját-

zás és újraértékelés után sem biztos, hogy a tökéletes ítélet születik meg.

Az igaz bíró nem veszi figyelembe bekiabálásainkat sem, azt, hogyan ítéljük meg a másik megmozdulásait. Nekünk egy dolgunk van: csapatban, a szabályokat betartva játszani és saját hibáinkat beismerni.

Egyek a reménységben. Reménységre az ad okot, hogy nem egymás ítélői vagyunk, hanem egymás társai az ítéletben. Mindannyiunknak számot kell adni mindenről, amiben hibáztunk, gyengék voltunk, amiben engedtünk a kísértésnek; számot kell adni bűneink-

ről. De az ítéletnél a győztes Krisztus áll mellénk. Aki magára vette bűneinket, akinek keresztje és üres sírja miatt a halál nem győzedelmeskedhet. Alapot reménységünknek az ad, hogy úgy állhatunk meg a bíró előtt, hogy tudjuk, ítéletre méltók vagyunk, de Megváltónk érdeméért a hozzá tartozók elnyerhetik az örök életet.

A béke, a békés együttélés, egység kulcsa nem a világ terheitől való szabadságban van, hanem abban, hogy hisszük, Krisztusban egyek lehetünk életben, halálban, ítéletben, reménységben és Krisztusért az örök életben.

■ DORN RÉKA

Imádkozzunk! *Istenem, kérlek, segíts, hogy ne ítéljek, ne kritizáljak, ne száítsak békétlenséget. Te ítélj, te fogadj el, te adj békességet, bened reménykedem. Ámen.*

IFABB FRANS FRANCKEN MŰHELYE: AZ UTOLSÓ ÍTÉLET (1581-1642)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 14.) *Most azonban, miután megismer-
tétek Istent, vagy még inkább: Isten ismert meg titeket, hogyan
lehetséges az, hogy ismét visszatértek az erőtlén és szegény ele-
mekhez, akiknek ismét szolgálni akartok?* Gal 4,9 (Ézs 58,1b–c;
Mt 25,31–46; Róm 14,[1–6]7–13; Zsolt 6) Ítélet vasárnapja
után ma Reménység vasárnapját ünnepelhetjük, majd Örök
élet vasárnapja következik. Keresztyénként mindig van okunk
ünnepelni. Jézus mennybemenetele óta az utolsó időket él-
jük, mégis reménységben élhetünk. A jövőnk ismeretlen, de
bizalommal várhatjuk azt a Jézust, aki járt a halál földjén, de
feltámadásával örökre legyőzött minden emberi szegénységet
és erőtlenséget. Jézus feltámadásához képest minden földi
erő és hatalom erőtlén és szegényes. Egyedül ő méltó arra,
hogy az ember szolgáljon neki!

Hétfő (november 15.) *Volt azonban közöttük néhány ciprusi és
cirénei férfi. Amikor ők eljutottak Antiókhiaiba, a görögökhöz is
szóltak, és hirdették az Úr Jézust. És az Úr keze velük volt, úgy-
hogyan sokan hittek, és tértek meg az Úrhoz.* ApCsel 11,20–21
(Ez 36,36a; Mt 7,21–27[28–29]; 1Thessz 1,1–10) Reménys-
ség vasárnapjának hetében vagyunk. Gondoljunk arra, hogy
az ismeretlen ígéhirdetők előtt milyen reménységük volt az
antiókhiai pogány görögöknek! A zsidók Istenéről valószínűleg
hallottak már, de semmit sem tudtak a halált legyőző Jézusról,
így nem lehetett örök életük, reménytelenek voltak. Ezen a
héten figyeljünk az alkalmatlannak tűnő helyzetekre, hátha
még nem hívó ismerőseinknek tudunk beszélni a reményt
hozó Jézusról.

Kedd (november 16.) *Hallgatott minket egy Lídia nevű istenfélő
asszony, egy Thiatirából való bíboráros, akinek az Úr megnyitotta
a szívét, hogy figyeljen arra, amit Pál mond.* ApCsel 16,14 (1Sám
3,9a; Jn 3,17–21; 1Thessz 2,1–12) A tegnapi igéből láthattuk,
hogy ha a reménység Istene tölti be az ember szívét, akkor
ezt hamarosan másoknak is elmondja, és ők megtérnek az
Úrhoz. Továbbterjedt a jó hír: Saulból Pál lett, és most Pál
apostol beszéde jutott el Lídia fülébe és szívébe. A hit Isten
ajándéka, az Úr nyitotta meg nemcsak Lídia szívét, hanem a
mi szívünket is, így tértünk meg hozzá. Nem a mi érdemünk,
bár szükség volt arra, hogy figyeljünk. Mi annyit tehetünk,
hogy engedtünk az ige láthatatlan vonzásának.

Szerda (november 17.) *Aki sötétségben jár, és nem ragyog
rá fény, bizzon az Úr nevében...* Ézs 50,10b (2Pt 1,19; Lk 13,
[1–5]6–9; 1Thessz 2,13–20) A Biblia nem mesevilágot, ha-

nem az igazi, valóságos életet mutatja meg, ahol nehézségek,
bajok, nyomorúság, sötétség is van. Testünkben hordozzuk az
elmúlást, de vágyunk az öröklét világosságába. Sötét, kilátás-
tan élethelyzetünkben, kívülről és belülről szorító hitetlenség-
gel küzdve csak az Úr neve az egyetlen biztos pont. A vallásos
zsidók ma sem mondják ki az Úr Isten nevét. Mi fohászko-
djunk bátran az Úr Jézushoz, akinek neve Szabadítót jelent!

Csütörtök (november 18.) *Isten ezt mondta: Én adok majd a
szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen.* Jel 21,6c (Zsolt
42,2; Lk 15,1–10; 1Thessz 3,1–13) A *Jelenések könyvében* a
királyi széken ülő Úr Isten adja a forrásvizet, a samáriai kút
mellett Jézus beszél az élő vízről a szomjas asszonynak. Szüle-
tésünktől fogva ezt az élő vizet keressük. Ha Isten láthatatlan
keze már elvezetett a forráshoz, ittunk, és már nem vagyunk
szomjasak, akkor figyeljünk a többi szomjazóra, vezessük őket
a Forráshoz, Jézushoz!

Péntek (november 19.) *Isten a mi szabadító Istenünk, az Úr, a mi
Urunk kihoz a halálból is.* Zsolt 68,21 (1Thessz 4,14; Zsid 13,17–21;
1Thessz 4,1–12) Dávid írta ezeket a szavakat, akit ugyan Isten
„szíve szerint való férfinak” nevez a Biblia (ApCsel 13,22), de azt
nem állíthatjuk, hogy ártatlan, hibátlan, büntelen volt. Dávid
döbbenetes pontossággal írja le a 22. zsoltárban, miként szen-
ved Isten egyik keresztre feszített igaz követője. Dávid „sza-
badító Istenről” ír, mi már tudhatjuk, hogy élt a názáreti Jézus,
Mária és József fia. Őt Jézus Krisztusként ismertük meg, aki a
bűn, pokol, halál, a reménytelenség felett győztes Szabadító.

Szombat (november 20.) *Ne késs jót tenni a rászorulóval, ha
módodban van, hogy megtedd!* Péld 3,27 (2Thessz 3,13; Jel
20,11–15; 1Thessz 4,13–18) Reménység és reménytelenség.
Mindkettő fontos! A hét igéi gondolkodni segítettek bennün-
ket. A mai ige nem ajánlás, nem tanács, nem egy lehetőség a
sok közül, hogy élve jogunkkal, kiválasszuk a nekünk legké-
nyelmesebb és legolcsóbb megoldást. Isten szava mindegyi-
künket szíven találja. Ha már a reménység emberei vagyunk,
akkor életünkkel, szavainkkal, jótetteinkkel igyekezzünk má-
sok felé reményt, kitartást, jóindulatot, szeretetet mutatni.
Ha még nem vagyunk ebben biztosak, akkor imádkozzunk,
hogy az Úr vezessen el minket ide! Ha reménytelenségben
vagyunk, akkor kérjük az Urat, segítsen nekünk; emellett ke-
ressük az emberi közösséget, kérjünk segítséget a gyüleke-
zetben, a testvérek között!

■ MAGASSY ZOLTÁN

„Jézusom, segíts!”

Lelkésziktatás Bokodon

Sinkó Gábor Vilmos 2017 nyarán ordinálta dr. Fabiny Tamás püspök. Egy éven keresztül a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium iskolalelkésze volt, majd munkáját a Galgautai Evangélikus Egyházköztségben folytatta beosztott lelkészként. 2019 őszén feleségével együtt elnyerték a Kőrösi Csoma Sándor program ösztöndíját, így kilenc hónapon át a berlini magyar protestáns gyülekezetben szolgáltak. Hazatérésük után, 2020 nyaratól Sinkó Gábor a nyugati egyházkerületbe átkerülve a Komárom-Esztergom megyei Bokodon lett beosztott lelkész, majd a parókusi alkalmassági vizsgálat sikeres teljesítését követően megválasztották az egyházközségi parókusává.

Új parókust iktattak tisztébe Sinkó Gábor Vilmos személyében a közel négyszáz éve fennálló bokodi evangélikus gyülekezetben. Az október 30-i ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában Szarka István fejér-komáromi esperes mellett részt vett az újonnan beiktatott pásztor házastársa, Sinkó-Szabó Lilla szákszendi helyettes lelkész is.

A folyton változó közösségekben az egymást követő lelkészek annak az Úrnak a szolgálatában állnak, aki nem változik – hangsúlyozta Zsid 13,8 alapján tartott prédikációjában a püspök. A múltó időben a bűnös, törékeny, halandó embernek stabil pontra, kapaszkodóra van szüksége. Nagy dolog, hogy Isten generációkon keresztül gondoskodik arról, hogy szóljon a bátorító üzenet, az örök Isten örök igéje.

Az igehirdetés után Szarka István beiktatta Sinkó Gábort az egyházközségi parókusi tisztségébe, majd jelen lévő kollegái áldást kértek szolgatársuk életére.

A szószékre lépve Sinkó Gábor a választott igéje, a meghívón is szereplő 1Sám 7,12 alapján hálaadásra hívta a gyülekezetet. Idézte elhunyt édesapjának a szokását, aki minden útjára a következő felkiáltással indult el: „Jézusom, segíts!” A frissen beikta-

tott lelkész kiemelte: kezdet és lezárás mindebben az Úr nevével történjen. „Jézustól jön az építés, az erősítés és a megváltás. Ebben reménykedjünk!” – fogalmazott.

Az istentisztelet úrvacsorai közösséggel ért véget. Az ezt követő közgyűlésen elsőként a helyi felügyelő, Szöllősi Miklós köszöntötte az egybegyűlteket, majd jókívánságait fejezte ki a lelkész házaspárnak Molnár István egyházmegyei és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, valamint Czunyiné dr. Bertalan Judit, a térség országgyűlési képviselője.

Az ünnepség a parókia udvarán álló rendezvénysátorban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – AM –

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

A három pont üzenete

Új gyülekezeti termet avattak Angyalföldön

Ünnepi istentiszteleten szentelte fel október 24-én Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke a Budapest-Angyalföldi Evangélikus Egyházközség új gyülekezeti termét. Közel fél évszázadnyi raktárlét után fizikai és szellemi értelemben is új élet költözött az alagsori falak közé.

A főváros XIII. kerületének, Angyalföldnek az evangélikusai a nehéz időkben is összetartással, kreativitással tartották életben gyülekezetüket. Tették ezt akár úgy is,

hogyan bérbe adták a most újonnan felszentelt gyülekezeti termet az akkori Művelődési taggyárnak: 1972 nyarától a terem raktárként funkcionált, így juttatva bevételhez

az egyházközséget. Később az egyházhoz tartozó szervezetek – kiadó, szeretetotthon – tároltak benne sok mindent, míg nem negyvenkilenc év után újjászületve, visszafogott eleganciával, kortárs szakralitással „lép a teremlét magasabb szintjére”, kedves és kellemes keretet nyújtva a gyülekezet összejöveteleinek, de akár más egyházi rendezvényeknek is.

Az istentisztelet liturgiájában Grendorf Péter, a gyülekezet lelkésze mellett László Virgil, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Teológiai Tanszékének adjunktusa vett részt, Isten ígését Kondor Péter hirdette (*alsó képünkön*).

Prédikációjában a püspök Jn 4,43–54 alapján a királyi tisztviselő beteg gyermekének csodálatos gyógyulásáról szóló történetet elemezte. „Volt becsülete vagy nem volt becsülete Jézusnak Galileában?” – tette fel a kérdést. Válaszában kiemelte: a csodatévő kellett az embereknek, mert hasznát vehették, de mint prófétának nem volt becsülete az övéi között – szívesen látták tehát Jézust mint a betegek gyógyítóját, de mint megváltóban nem tudtak hinni benne. Erre Jézus így válaszolt: „Ha nem láttok jeleket és csodákat, nem hisztek.” Ha nekünk viszont jelek és csodák kellene ahhoz, hogy hinni tudjunk Krisztusban, akkor ezeket ne alkalmi segítségekben keressük – folytatta a püspök –, hanem a legnagyobb jelben és

a legnagyobb csodában, a megváltásnak, a bűnök bocsánatának jelében: Krisztus keresztjében. Ez ugyanis az egyetlen jel, mindannyiunk megigazolásának és az örök élet bizonyosságának csodája. Hogy megtörténjen a Jézussal való találkozás, ezért újult meg a templom alagsori nagyterme is – zárta prédikációját Kondor Péter.

Miután a Déli Egyházkerület püspöke felszentelte a termet, és megáldotta a közösség tagjait, az istentisztelet a *Himnusz* eléneklésével zárult, majd az ünnepi közgyűlés vette kezdetét. Csermely Péter, az egyházközség felügyelője elsőként arra emlékezett, hogy az anyalföldi templomot 1938. október 30-án szentelte fel Raffay Sándor püspök. A felügyelő hálát adott azért, hogy nyolc évtizede létezik élő gyülekezet a XIII. kerületben, és hirdették az evangélium. Ezt követően megköszönte a felújításhoz, egy álom megvalósulásához nyújtott anyagi támogatást: a Bajorországi Evangélikus Egyház hetvenezer euróval, a Magyarországi Evangélikus Egyház tizenötmillió forinttal, a Bethlen Gábor Alapítvány és Magyarország kormánya tizenötmillió forinttal, illetve a parókia felújítását szolgáló harmincmillió forinttal járult hozzá a munkálatokhoz, a gyülekezet céladományai pedig több mint tízmillió forintot tett ki.

Csermely Péter megköszönte mindazoknak a támogatását, akik segítettek a munkálatokat – többek között a jelenlegi és a korábbi püspök, Gáncs Péter, illetve az egyházmegye vezetése –, és köszönetet mondott a XIII. kerület jelen lévő polgár-

mesterének, Tóth Józsefnek is. Kiemelte a korábbi felügyelőt, tiszteletbeli presbitert, Gaál Jánosnét, akinek a tervei és pályázatai nélkül a nagyszabású munka nem indulhatott volna el.

Végezetül az egyházközség lelkésze, Grendorf Péter foglalta össze a helyiség hányatott múltját, kiemelve, hogy a felújításhoz a lendületet Csermely Péternek a közösséghez való csatlakozása adta. A lelkész a mennyezet vasbeton gerendáira festett ígéretekre mutatva elmondta, számára a legkedvesebb az első: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan...”, ami pedig ebben az olvasatban külön hangsúlyt kapott, az a mondat végi három pont. Ebben a három pontban is komoly üzenet rejlik: hogy vajon mi lesz a folytatás? „Lesznek-e emberek, akik

meghallják Jézus hívását?” – hagyta nyitva a kérdést Grendorf Péter, majd egy rövid imádság után szeretetvendégségre hívta a jelenlévőket.

Az ünnepi alkalom végeztével az egyik ajtó mellett elhaladva a gyülekezet másodlelkészének hangja szűrődött ki, ahogyan a gyermekeknek – akik az *Apostoli hitvallás* közös elmondása után távoztak az istentiszteletről – mesélt éppen Jézus életének főbb helyszíneiről. Grendorf-Balogh Melinda – mint a vasárnapi istentiszteletek idején mindig – most is a gyülekezet ifjúságának tagjai segítségével foglalkozott játékos és kreatív módon a kicsikkel két csoportban. Vannak, lesznek emberek Anyalföldön, akik meghallják Jézus hívását.

■ HAJDÚ TIBOR

FOTÓK: SZALCZER ALFRÉD

Kondor Péter püspök, László Virgil és Grendorf Péter lelkészek, az előtérben Csermely Péter gyülekezeti felügyelő

Örökké vált reformáció

Zenés megemlékezéssel zárták a reformáció hónapját

A reformáció nem örökölheto, azt csak Isten adhatja az embernek kegyelemből – erről beszélt Molnár János, a Magyarországi Református Egyház zsinatának világi elnöke a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának megemlékezésén október 31-én a budapesti Reformáció parkban. Az eseményen beszédet mondott Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a tanács főtákará is.

Zenés megemlékezéssel – a Fóti Baptista Gyülekezet fúvószenekarának zenei szolgálatával – zárult a reformáció hónapja Budapesten. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) rendezvényén Molnár János, a Magyarországi Református Egyház zsinatának világi elnöke arról beszélt: az egyházat Istenre figyelve mindig meg kell újítani. „Míg a reformátori hittételek megtanulhatók, örökölheto, addig maga a reformáció nem az, ez csak kérhető az Atyától, és ingyen, kegyelemből megkaphatjuk” – mondta. Minden egyes embernek magának kell észrevenni saját deformációját, vagyis az Istentől való eltávolodását. És mindenkinek magának kell reformálódnia, visszatálnia Istenhez a Szentlélek segítségével.

A református zsinati elnök a tékozló fiú példájáról beszélt a megemlékezőknek. Úgy fogalmazott: „A reformáció nem ott kezdődik, hogy »add ki a rám eső részt«, majd én tudom, mit kell vele kezdeni. A kisebbik fiú kérte, és meg is kapta örökségét, de mi lett vele? Megkaphatunk vagyont, hatalmat, tudást, de ha hátat fordítunk az atyai háznak, eltávolodunk Istentől, elbizakodottá, gőgös-

sé válunk, akkor mindent elveszíthetünk, erkölcsileg is elzúllhatunk. A reformáció, a »semper reformari« annál a felismerésnél és döntésnél kezdődik, hogy »visszamegyek az én Atyámhoz...« A döntés után pedig a tettek jönnek: megindulok hazafelé, Isten felé, vissza a forráshoz.”

Reformátori örökségünk lehet tanbéli, amelyet Isten ajándékként fogadunk elődeinktől; amit megtanultunk, amit öröznünk és továbbadnunk kell utóda-

inknak. És lehet lelkiületbeli az örökség, amely nem örökölheto, mégsem szűnhetünk meg Istentől kérni. Ez az az örökség, amely a hittételeket, az egykori reformációt örök reformációvá teszi – állapította meg Molnár János.

Október utolsó napján a protestáns felekezetek évről évre közösen ünneplik a reformáció emléknapját, és ezen a napon emlékeznek meg az ellenreformáció áldozatairól is. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákará a köszöntőjében hangsúlyozta: a reformátorok nem új egyházat akartak létrehozni, hanem valóságjavító szándékkal a katolikus egyházat szerették volna megújítani. Emlékeztetett: a reformáció tanításai ma is meghatározók. Kiemelte a szentségek rendjének és a bűnbocsánat feltételeinek megváltoztatását és a reformáció kultúraformáló szerepét. Mivel a reformátorok a nép nyelvén, magyarul prédikáltak, és lefordították a Bibliát, nagymértékben hozzájárultak az írásbeliség és az olvasni tudás terjedéséhez. A MEÖT főtákará arról is beszélt, hogy az egyházszakadás mindig fájdalommal járt a történelemben, reménység azonban Jézus főpapi imádságának gondolata: „...hogymindnyájan eggyé legyenek...”

A megemlékezés végén a protestáns tagegyházak pásztorai kérték Isten áldását.

■ SOMORJAI-BENCZE ZSÓFIA
Forrás: *Reformatus.hu*

FOTÓK: SÓÓS LAJOS / MTI

Szakmai elismerő oklevelet kapott az Evangélikus Országos Múzeum

A Petőfi Irodalmi Múzeumban október 25-én adták át az Év Kiállítása 2021 díjakat. Oklevélben részesült az Evangélikus Országos Múzeum „Pulszky Ferenc ajándoka” – Rézmetszet, gipsz, fénykép: fejezetek a műtárgymásolás történetéből című időszaki kiállítása is.

A harmincadik születésnapját ünneplő Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület által 2010-ben alapított, évente adományozott kitüntetés célja, hogy a muzeális intézmények kiállításainak újszerűségét, a közönséggel való kapcsolatteremtő és kommunikációs képességét, tudományos felkészültségét és kreativitását jutalmazza. Tavaly után immár második alkalommal a határon túli, magyar vonatkozású gyűjteménnyel, kiállítással rendelkező intézmények is pályázhattak az elismerésre.

A díjátadó ünnepségen köszöntött mondott Demeter Szilárd, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója, Benkőné Kiss Zsuzsanna, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kulturális Fejlesztési és Monitoring Főosztályának vezetője és Bereczki Ibolya, a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület elnöke.

A cím elnyerésére hús érvényes pályázat érkezett, közülük tizenkettő jutott a második fordulóba. A bírálóbizottság

döntése alapján hat időszaki, öt állandó és egy virtuális kiállítás maradt esélyes az elismerésre.

Az Év Kiállítása 2021 kitüntetető címet a négymillió forint alatti bekerülési költségű kiállítás kategóriában a Szabadtéri Néprajzi Múzeum *Vagonlakók – Trianon árvái* című állandó kiállítása, a négymillió forint feletti bekerülési költségű kiállítás kategóriában pedig a bükkábrányi Jószerencse Házának *A vándorló bánya titkai* című állandó kiállítása érdemelte ki. Virtuális kiállítás kategóriában az egri Dobó István Vármúzeum *Egri borkóstoló – A szőlőművelés öröksége* című kiállítása kapta az elismerést.

Az Év Kiállítása 2021 díj jelöltjeként oklevélben részesült az Evangélikus Országos Múzeum „Pulszky Ferenc ajándoka” – Rézmetszet, gipsz, fénykép: fejezetek a műtárgymásolás történetéből című időszaki tárlata. A díjazott kiállítás első részében a műtárgymásolás fontosabb műfajai – a rézmetszet, a gipszmásolat, a fénykép – mellett megismerkedhetünk a Fejérváry-Pulszky-

gyűjteménnyel, a 19. századi európai és hazai műtárgymásolási mozgalommal (ez utóbbiban a Nemzeti Múzeum igazgatójaként kiemelt szerepet játszott Pulszky Ferenc), illetve John Brampton Philpot műtárgyfénykép-sorozataival. A kiállítás második része Philpotnak az elefántcsont faragványok másolatairól készített fényképsorozatát mutatja be, sok olyan korábbi rézmetszetes könyvillusztrációval, rajzzal, illetve 19. századi gipszmásolattal együtt, amelyek a Philpot képein szereplő tárgyakat ábrázolták. A kiállításból a múzeum online tárlatot, valamint az interneten is elérhető számos online tartalmat tett közzé.

A „Pulszky Ferenc ajándoka” – Rézmetszet, gipsz, fénykép: fejezetek a műtárgymásolás történetéből című időszaki kiállítás tablói az Evangélikus Országos Múzeum honlapján, az eom.lutheran.hu/node/1390 oldalon nézhető meg. Csorba László esz-széje *Pulszky Ferenc hazai* címmel a *Credo* folyóirat 2014/3. számában olvasható. A Művészettörténeti Intézet másolat-történeti digitális kiállítása az interneten a masolattortenet.mi.btk.mta.hu/exhibits/show/pulszky-kiallitas címen érhető el.

Forrás: Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület

Egyház a fiatalok között

Megvitatták az ökumenikus ifjúságkutatás eredményeit

Szakmai eszmecserét tartott október 21-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Ifjúsági Bizottsága. A tanács budapesti székházában zajlott rendezvény témáját a 2020-as ökumenikus ifjúságkutatás kiértékelése adta. Előadást tartott a kutatásban részt vevő Bacsó Benjámin baptista lelképásztor, Lukács Máté András evangélikus lelkész és Ablonczy Áron református lelképásztor, az Ifjúságépítők szervezet vezetője.

Egyházunk képviselőjében volt jelen a tanácskozáson Grendorf-Balogh Melinda, a gyermek- és ifjúsági bizottság elnöke, Lukács Máté András, a kutatásban részt vevő lelkész, Szidoly Roland, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának gyermek- és ifjúságmunkaág-vezetője és e sorok írója, a kutatásban részt vevő gyülekezeti és missziói osztály munkatársa.

A legfrissebb nemzeti ifjúságkutatás (*Magyar fiatalok 2020*) eredménye szerint a megkérdezettek huszonegy százalékát nevelték, nevelik otthon vallásosan – ezzel az adattal kezdte előadását Bacsó Benjámin. Az ökumenikus ifjúságkutatás célcsoportját közülük azok alkották, akik kifejezetten kötődnek valamely gyülekezethez; ők válaszoltak a kérdőívre.

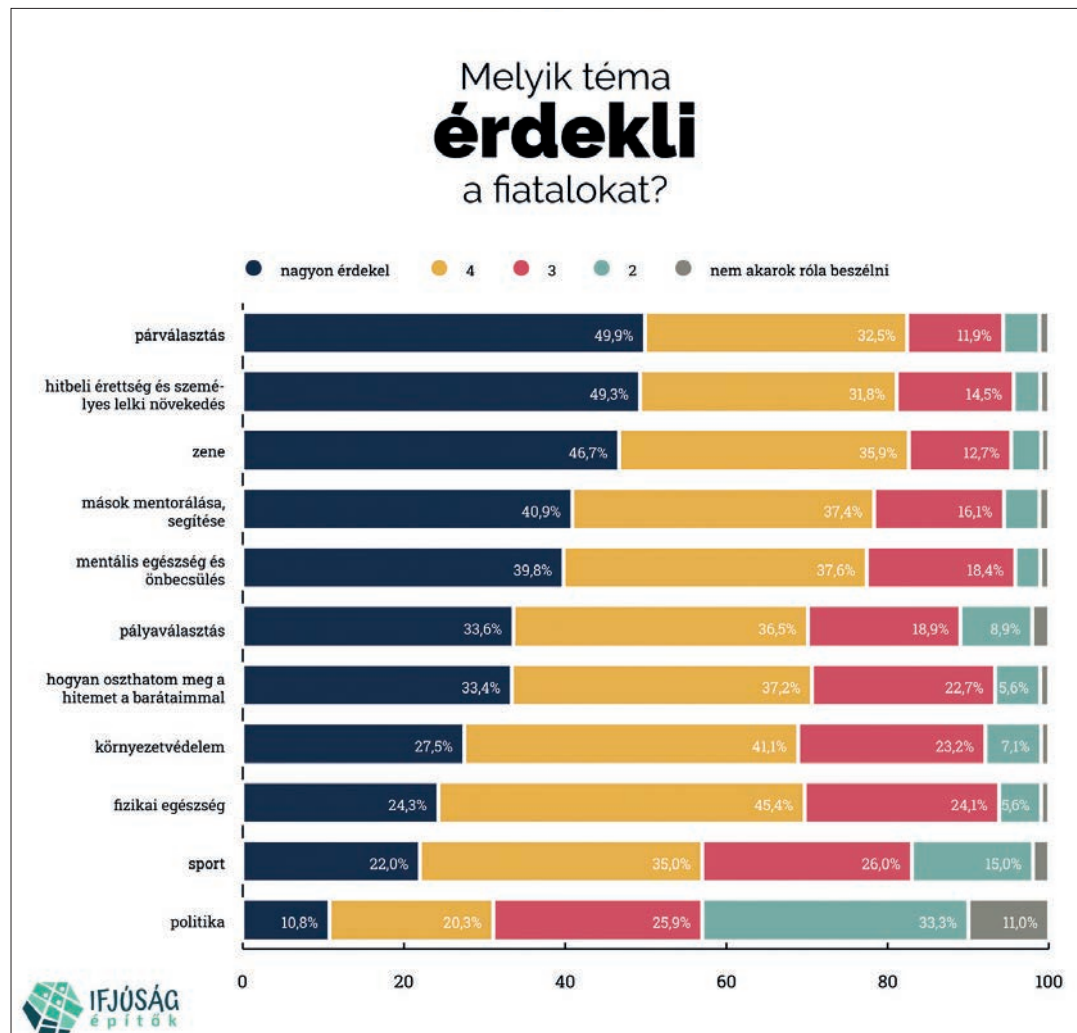
Felvetődik a kérdés azonban, hogy mi a helyzet azzal a hetvenhét százalékkal, amely nem kap vallásos nevelést otthon [két százalék nem válaszolt – a szerk.]. Itt lehet nagy szerepe az iskolai hitoktatásnak. Siba Balázs, a Károli Gáspár Református Egyetem Valláspedagógiai és Pasztorálpszichológiai Tanszékének docense szerint változnak a hit megélésének formái. Az egyházi iskolák növekvő száma mellett egyre több esetben fordul elő, hogy a diák az iskolai közösségben éli meg a hitét, nem pedig a gyülekezetben.

Lukács Máté András evangélikus lelkész szerint jó hír, hogy az ökumenikus ifjúságkutatás 1118 kitöltője közül 1100 fiatal találkozott már inspiráló igehirdetéssel, legtöbbször a vasárnapi istentiszteleteken. Bár a válaszadók hatvanhárom százaléka hetente jár istentiszteletre, az evangélikusoknál ez a szám csak negyven százalék.

Az adatokból az is látható, hogy azok, akiket gyerekként vittek istentiszteletre, ifisként is járnak. A válaszokból az is kiderült, hogy az igehirdetésben a fiatalok számára az intellektualitás, az alkalmazhatóság, a mindennapiság és az érzelmi bevonódás a legfontosabb.

Ablonczy Áron református lelképásztor, az Ifjúságépítők

vezetője ismertette a fiatalok érdeklődési körére vonatkozó eredményeket. A kérdőívre adott válaszok alapján a megkérdezetteket leginkább érdeklő öt téma a következő: az első helyen a párválasztás áll (a válaszolók hajszál híján ötven százaléka nyilatkozott úgy, hogy ez a téma nagyon érdekli), majd a hitbeli érettség és személyes lelki növekedés következik. Utána a zenét találjuk a listán, aztán mások mentorálása, segítése, ötödik-ként pedig a mentális egészség és önbecsülés kérdése következik.

És hogy a kérdőív adatai alapján milyen gyakran foglalkoznak ezekkel ifiórák? A hitbéli érettség és személyes lelki növekedés került az első helyre: ez az a téma, amely a válaszolók többsége szerint mindig, illetve gyakran előkerül. A párválasztás viszont csak a középmezőnybe fért be a gyakoriságát tekintve.

Ablonczy Áron szolt a fiataloknak a gyülekezetekből való távozásáról is. David Kinnaman és George Barna a *Rise of the Churchless* [Az egyházat elhagyók gyarapodása - a szerk.] című könyvükben (Barna Group, 2016) a Barna Group több évtizedes kutatásait foglalták össze. A több ezer interjú eredményének feldolgozása után arra a következtetésre jutottak, hogy a főiskolás-egyetemista korosztály mintegy hatvan százaléka hagyja ott a gyülekezetét és a hitét. A felmérés szerint a tinédzserek

a legaktívabbak, míg vallásosság terén a huszonevesek a legkevésbé aktív korosztály. A Barna Group egyik felmérése kimutatta, hogy a gyülekezeti életben való részvétel a tizennyolc-huszonkilenc éves korosztály köré-

háznak nem aszerint kell témát választania, hogy mi érdeklí a fiatalokat, ám ők ettől még vágnak ezekkel a témákkal foglalkozni, ezek hiányában irrelevantánsnak élhetik meg a hitüket; igehirdetések illusztrá-

”
Megtalálni a metszetet,
vagyis mindazt, ami a fiatalokat
is érdekli, és az egyház missziója
is egyben.

ben esik vissza jelentősen, tehát kiemelten figyelni kell arra, hogy a fiatalokat érdeklő témákat dolgozzuk fel egy-egy ifin.

A kutatás gyakorlatba ültetésével kapcsolatban Ablonczy Áron úgy vélekedett: az egy-

cióiként vagy a fiatalok egyéni tanításában, kísérésében megjelenhetnek ezek a témák.

Az előadások utáni beszélgetésekben elhangzott, hogy a fiatalok az emberi kapcsolatokat miatt veszik fel a kapcsolatot a

gyülekezetekkel. A jelenlévők megállapították, hogy a huszoneves korosztályra legerősebb hatással a kortárs közösségeik, a baráti körök van. Felmerült, hogy ezeket a kortárs kapcsolatokat hogyan tudják a gyülekezetek erősíteni, valamint az is előkerült, hogy ha a fiatalok kérdésekkel jönnek a közösségbe, de nem kapnak választ, akkor majd máshol keresik őket. Fontos kérdés továbbá, hogy miként lehet a lelkészeket segíteni ebben a munkában.

Az alkalmon részt vevők megfogalmazták: az adatok talán nem lelkesítőek, de az, hogy tudnak minderről, és foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel, előrelépés lehet afelé, hogy megfelelően legyenek képesek reagálni rájuk. „Külön élmény, hogy mindezt első körben együtt, ökumenikusan tesszük” – hangzott el. A hosszabb távú cél, hogy mindenki a saját felekezetében tudja – újabb és újabb módszerekkel – megszólítani és megtartani a fiatalokat.

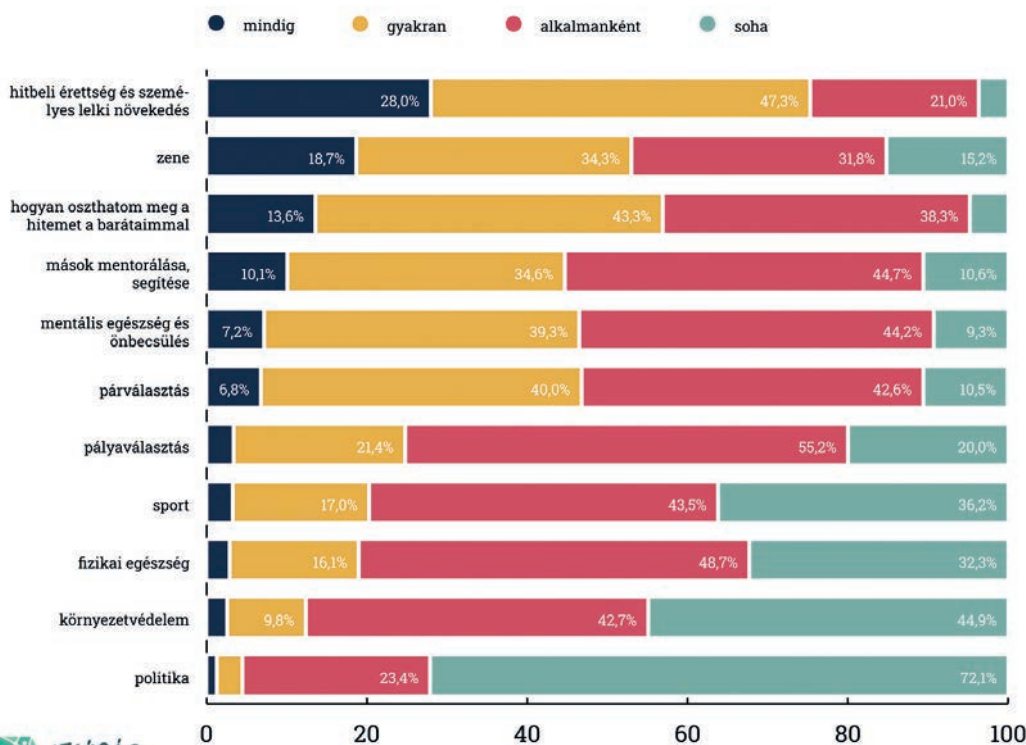
Egyházunk képviselői célként a következőket fogalmazták meg a maguk számára: megtalálni a metszetet, vagyis mindazt, ami a fiatalokat is érdekli, és az egyház missziója is egyben; megkeresni a különböző módszereket, amelyekkel az egyházak elérhetik és megtarthatják őket; segíteni ebben mind a lelkészeket, mind az ifjúsági munkában szolgáló önkénteseket.

Az első lépéseket ez ügyben már meg is tette egyházunk gyermek- és ifjúsági bizottsága, illetve az országos iroda gyülekezeti és missziói osztálya: *Küldetésünk az ifjúságért* címmel szakmai konferenciát hirdetett a gyermek- és ifjúsági munkában szolgáló gyülekezeti munkatársak, hitoktatók és lelkészek számára november 13-ára [lapzártánk utánra - a szerk.], egyházunk budapesti, Üllői úti székházába.

■ LŐRINCZ-SZELI NOÉMI

Milyen gyakran foglalkoznak azokkal a témákkal a gyülekezetekben, ami érdekli a fiatalokat?

Luther Márton a wormsi birodalmi gyűlés előtt – részlet a wormsi Luther Márton-emlékműről

Cselovszky Ferenc *esperes*
Pesti Evangélikus Egyházmegye

En garde!

„Miért csinálna mást, ha kardozhat is?” – felelte Laci bácsi, amikor az öltöző előtt várakozva megkérdeztem tőle, melyik fegyvernemet ajánlaná vívásra beíratott gyermekeknek. Laci bácsiról, aki egy nagy múltú budapesti sportegyesület vívószakosztályának utánpótlás-neveléssel foglalkozó vívómestere, mindenki tudta, hogy a kard megszállottja.

Egyszer az egyik rivális egyesület két törözőjével készültünk a házasságkötésükre. A jegyesoktatás első alkalmán, amikor megtudtam róluk, hogy mindketten vívniak, eldicsekedtem nekik, hova jár a gyermekem. „Laci bácsihoz?” – kérdezték összemoszolyogva. – Akkor biztosan kardozni fog. Akiben ő lát egy kis fantáziát, annak, amint lehet, kardot nyom a kezébe.”

„Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot” – mondja Jézus (Mt 10,34). Urunk idézett szavaival épp az idejünk tematikája kapcsán találkozom újra, nemrég egy biblióróra készülődve. Azt, hogy egy pesti vívómester vonzódik a kardhoz, még könnyen megértem az ember. Na de hogy a názáreti Mester is kardot hoz ebbe a világba, ez az állítás már bizony zavarba ejtő.

Ráadásul az beszél így, akit a rá vonatkoztatott prófécia szerint úgy emlegetünk, mint a „Békesség Fejedelmét”; akinek születésekor angyalokorus zengte a betlehemi mezőn, hogy „a földön békesség”; és aki feltámadása után ezekkel a szavakkal köszönti összezavarodott tanítványait: „Békesség néktek!” Némileg összezavarodva érezhetjük magunkat mi is, amikor azt halljuk tőle, hogy nem békességet, hanem kardot hoz.

Pedig a békesség nagy kincs. Hogy mennyire az, azt leginkább a hiánya idején tudjuk megbecsülni. Amikor egy sérelem hosszú időre megrontja egy közösség életét. Amikor szembefordulnak egymással, akiknek oly fontos lenne összetartani: családtagok, kollégák, honfitársak. Amikor a megosztó békétlenség belénk költözik. Háborog a lelkünk, nem jön álom a szemünkre, vagy olyat teszünk, amit azután talán magunk is megbánunk. Közben talán nagy áldozattal megteremtett értékek morzsolódnak szét a viszály őrle malomkövei között. Hasonló helyzetekben nem csoda, ha megszületik bennünk a békevág. Hogy jöjjön már valaki, aki megoldást

hoz. Akinek hatására megteremtődik a béke, s a kardokból végre kapákat kovácsolnak a korábban szemben álló felek.

Ezért a kincsért az ember kész több olyan áldozatot meghozni, amelyről azt gondolja, hogy a megbékélést munkálja. Ilyen például az elhallgatás, amikor azért, hogy „jaj, csak meg ne bántsunk valakit”, vagy „nehogy rossz fényt vessen ránk őszintén kimondott álláspontunk”, némasággal véljük munkálni a békét. Másik tévedésünk a tagadás lehet. Hiszen azzal sem jutunk közelebb az igazi békéhez, ha leplezni próbáljuk mindazt, ami a békétlenség okozója. Ahogyan sokszor nem vezet megoldáshoz a beletörődés, a változás, a változtatás esélyéről lemondó passzivitás sem. Mindez gyakran inkább csak egészségtelen helyzetek konzerválására szolgál.

Szeretünk Jézusra úgy tekinteni, mint aki ebben – a Békesség Fejedelmeként – támogat bennünket. Mintha az ő követésének lenne része az elhallgatás, a problémák szőnyeg alá söprése, a változást hozó harcról való lemondás. Ilyen félreértések tisztázását szolgálhatja ez az idézett jézusi mondat: „Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot.”

Ő nem látszatbékét kínál. Hanem a megharcolt és az igazság talaján létrejött megbékélést szorgalmazza. Személye ebben lesz igazodási pont. Tanítása választóvonal helyes és helytelen között. Lelkületé így lesz mozgatóerő megvívásra váró harcainkban.

Luthernek – akinek ötszázharmincnyolcadik születési évfordulóját a napokban ünnepeltük – kiélezett helyzetben kellett döntenie a wormszi birodalmi gyűlésen. Több irányból érte nyomás. Voltak, akik arról győzködtek, mennyire nem időszerű a török fenyegetés árnyékában megosztó nézetekkel gyengíteni a nyugati keresztény világot. Voltak, akik rendjét féltették, nehogy az összeférhetlenség látszata kapcsolódjon nevéhez. Mások a biztonságát látták fenyegetve, ha kitart az általa igaznak tartott álláspont mellett. Ő viszont – ha úgy tetszik, a kardot választva – ezt mondta: „Ha nem győznek meg a Szentírás bizonyosságával vagy világos észérvekkel [...], úgy a lelkiismeretemhez és az Isten Igéjéhez vagyok kötve.” Majd így folytatta: „Sem nem bátoros, sem nem tanácsos bármit is a lelkiismeret ellen cselekedni.”

En garde! Ne tiltakozunk hát, amikor igéjén keresztül maga a Mester szólít a pástra. Hogy mint mai tanítványai e békétlen világban lelkiismerettel vívjunk az igazságért. ■

Összekötni a múltat a jelennek

Az íróasztalnál Lőrincz Csaba

Idén indult sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „hát-tér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Lőrincz Csabát, az Aszódi Evangélikus Egyházközség lelkészét otthonában, íróasztalánál kérdeztük istentiszteletre készüléseinek műhelytitkairól.

Jegyzetek. „Vasárnap, amikor a szószékre megyek, már tudom, hogy mi lesz a következő heti igehirdetés alapigéje. Azért olvasom el előre az igét, hogy ha egymásra épül a mondanivaló, akkor azzal tisztába legyek, és ennek megfelelően prédikáljak” – mondja. Hét közben „nyitott szemmel jár”, gyakran a hírekből, olvasmányélmé-

német nyelvű prédikációkat. Ezeket is gyakran olvasom, és mai igehirdetéseket is fellapozok” – sorolja a lelkész. A könyvespolcain a kommentárokon, prédikációsköteteken kívül kéznél van idegen nyelvű és számos magyar Szentírás is. „A különböző fordításokon kívül a görög–német Bibliát is meg szoktam nézni.”

Megdöbbenő, hogy mennyi kérdésben járunk mi is »ugyanabban a cipőben«, mint Jézus korának emberei...”

Festmények és emléktárgyak. A lelkész dolgozószobája egyrészt a letisztultságról, másrészt a régi tárgyak megóvásáról, megbecsüléséről és gyűjtéséről tanúskodik. „Az iroda visszatükrözi, hogy milyen vagyok. Nagyon szeretem a régi, minőségi, valódi fából készült bútorokat – tudjuk meg. – A műves, igényesen megmunkált tárgyak szemlése jó hatással van rám. Egyrészt jelzik, hogy elődeink figyeltek a részletekre, másrészt engem is inspirálnak, hogy hasonló »minőségre« törekedjek.”

A lelkész maga készíttette az íróasztalát; oldalát olyan faragás is díszíti, amely a magvető példázatára emlékeztet. A dolgozószobában található festményekről elmeséli, hogy a legtöbb Barlai Béla festőművésznek, az aszódi gyülekezet korábbi kántortanítójának a munkája, de felfedezzük például az aszódi evangélikus iskola jelenlegi tanárának, Ladócsy László festőművésznek a templomról készült alkotását is.

„A művészeti munkákat gyakran nézegetem, ezek is hozzásegítenek a prédikáció írásához. Csakúgy, mint az apró emléktárgyak. A beiktatásom alkalmával a svéd testvérgyülekezetünkől kaptam egy kis méretű kormánykerekét. Ez az asztalom szokott lenni. A vitrinekben testvérgyülekezeteink zászlói és ajándéktárgyai – többek között a helsinki dómtemplom jelképei – és gyülekezetünk régi kelyhei vannak. Ezek és a gyermekrajzok is arra emlékeztetnek, hogy milyen szerteágazó kapcsolatai vannak egyházközségünknek.”

■ G. Á.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

nyeiből, beszélgetésekből is inspirációt merít az igehirdetéséhez. „Pénteken és szombaton szoktam véglegesíteni a prédikációt. Nemcsak vázlatot készítek, hanem az egész prédikációt leírom. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az istentiszteleten felolvasom az igehirdetést.”

Könyvek. Lőrincz Csaba mindig elolvassa a *Lelkipásztor* folyóiratból az adott igeszakaszhoz köztölt felkészítő tanulmányt és az *Evangélikus Élet A vasárnap igéje* rovatában megjelenő igehirdetést is. „Ösztöndíjként szereztem be a lipcsei kiadású *Lesepredigten* sorozatot. A nálam lévő példányok az 1960-as évektől tartalmaznak

Arra a kérdésre, hogy miként építi fel a prédikációit, azt mondja: „Az elméleti teológia mellett a gyakorlati megközelítést, szemléltetést is lényegesnek tartom. El szoktam mondani az igeszakaszok tágabb kontextusát. Ezt azért tartom fontosnak, mert így az adott textust esetleg kevésbé ismerő gyermekek, fiatalok, fiatal szülők is jobban megértik a vasárnapi üzenetét. Igihirdetésemben rendszerint kitérek a kortörténeti háttérre is, hogy a hallgató megértse az ószövetségi történet körülményeit, az *Újszövetség* korának gondolkodását, Jézus szavait. Ezenkívül megpróbálom párhuzamot keresni az adott igeszakasz története és mai korunk között.

Az én meghívásomról

Mt 22,1–14

Felkavaró találkozás volt. Egy gyászoló feleség arra kért néhány évvel ezelőtt, hogy ne beszéljek férje temetésén a feltámadásról. Sőt az örök életről, a mennyországról, a folytatásról, a viszontlátásról se. Szokatlan kérésének a hátterében az állt, hogy elhunyt házastársa semmiképpen nem akarta, hogy bármilyen módon is folytatódjon az élete. Úgy érezte, számára így volt kerek a földi létezés, és nincsen szüksége se mennyországra, se öröklétre, se találkozásra előrement szereteteivel vagy éppen magával az Istennel.

Döbbenet ültem ott a néni lakásában, hiszen minden keresztény temetési szertartás teológiai, tartalmi alapját a következő üzenet adja: Jézusban van örök élet, folytatás, feltámadás és remény. A temetési igehirdetésben is a legnagyobb vigasztalás mindig az, hogy Jézus óta a halál legyőzött, ezért nem kell félnünk tőle. Mindezek tudatában is volt egy félperces néma csend az özvegy kérése után. A csend után próbáltam megmagyarázni neki, hogy miért is kavart fel annyira az elhunyt utolsó kívánsága. Ezzel együtt a szertartáson nem maradt el a remény, a feltámadás, a vigasztalás, a világosság meghirdetése. Egy utolsó kívánság, amelyet nem teljesítettem.

Meghívottnak lenni nem egyirányú folyamat. A mátéi dupla példázat a mennyek országáról éppen arra tesz kísérletet, hogy ezt bemutassa. Se a „meghívatom magam” vagy az „elérem, hogy meghívjanak” vagy a „szerzek protekciót” gondolat az egyik oldalon, se a „megtérsz vagy meghalsz” vagy az „eljössz vagy eljössz” kényszerítő erőszakossága a másik oldalon nem lehet igaz, még akkor se, ha olykor logikusnak tűnhet. A meghívás ugyanis éppen azért isteni, mennyei és teljes egzisztenciánkat érintő, mert benne az a szeretet van, amelyben nincs elnyomás, zsarolás, de a bábulét megannyi árnyalata sem.

De benne van az a jézusi irgalmas odafordulás, amely úgy ad, hogy közben várja, elvárja, hogy a másik oldalon ott legyen a meghívott őszinte reakciója. A válasz. Igen, ott akarok ülni a királyi menyegzőn. Igen, semmi mást nem akarok jobban, mint hogy én is részese lehessen az örömnepnek, a Bárány menyegzőjének. Bár ma sokkal inkább a hosszú földi élet titka hömpölyög a közbeszédben, Jézus korában az örök élet elnyerésének vágya volt az intenzívebb. „Mester, mi jót tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” – kérdezi például a gazdag ifjú Jézustól. A Mester válaszol neki. Az ifjú szomorúan megy el.

Jézus a mennyek országáról szóló példázatokban arra igyekszik válaszolni – a párbeszéd műfajának sajátosságait is használva –, hogy miként írható körül az Isten országa, és „hol” is található az öröklét. És habár nem kerül el minket sem a földhözragadtság kísértése, de szívünk mélyén vágyunk rá. Az örök élet beszédére. Mi is. A meghívásra. Ma is.

BRUNSWICK MONOGRAMMIST: PÉLDÁZAT A KIRÁLYI MENYEGZŐRŐL (1525 KÖRÜL)

Máté gyülekezete – amelyben az evangélium íródott – zsidó-keresztény gyülekezet volt. El kellett hagyniuk Izraelt, Szíria területén telepedtek le. Az evangélium arról szól ebben a konkrét kontextusban, hogy bár Izrael kivetette őket, Uruk, Jézus az új Mózes, és ők az igazi Isten népe. Az 1. század mátéi keresztény gyülekezetének ez a helyzete adja a példázat hátterét: Szíria, az Izraelt elhagyni kényszerült zsidó-keresztény gyülekezet a templom lerombolása utáni időben.

Így máris élesebb a kép. A meghívás nem egy elmélet, hanem létkérdés. Szíriában ma is minden élet-halál kérdés, és imádságainkban újra meg újra központi helyett foglal el az értük szóló ima. A meghívó Úr akkor is, most is ugyanaz. Az istenképek változnak, de Isten és az ő meghívó szeretete ma is ugyanaz. És a jézusi, mennyei üzenet ma is ugyanaz: jöjjetek énhozzám mindnyájan.

Persze vannak, akiknek nem tetszik, hogy a lakoma nyitott, és az Isten szeretete inkluzív. Ők lepődnek meg majd a legjobban. Hogy annyira el voltak foglalva magukkal, hogy észre se vették, nincsen rajtuk a menyegzői ruha. És akkor... De ez már nem a mi dolgunk, hanem Isten kegyelmének titka: kik igen, kik nem; mindenki igen, vagy mégse.

A mi küldetésünk az, hogy ma ne úgy fejezzük be ezen írás olvasását, hogy a meghívásról volt szó benne. Hanem úgy: az én meghívásomról volt szó. Öröm van az égből, és a földig hallatszik.

■ GÁNC S TAMÁS

A közösségépítés leghatékonyabb eszköze

Jansik Tamás a keresztény könnyűzene szerepéről

„Akkor tud tovább élni az egyház, ha megmaradunk hitben, és tudjuk egymást imádságban hordozni, tudunk egymásra és Jézus Krisztusra figyelni. A keresztény könnyűzene hatékony missziós, egyházi szinten is működő közösségteremtő eszköz” – vallja egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának könnyűzenei referense. Jansik Tamást a zenéhez való személyes kötődésén kívül arról is kérdeztünk, mit takar az egyházi középiskolásoknak szóló evangélikus könnyűzenei program, mi történik az E-hangműhelyben, és mi lehet a zene szerepe az egyház és a közösség életében.

– **Mióta zenél? Az evangélikus egyháznak is van szerepe abban, hogy a mai napig zenével foglalkozik?**

– Kisgyermekkorom óta szívtam magamba a zenét, belenőttem a zenélésbe. Gyülekezeti oldalról is komoly támogatást kaptam, a pilisi gyermekbibliákörben Keveházi Klári néni szeretett meg velem az éneklést. Később az ifiőrák elválaszthatatlan része volt a közös zenélés. Elsőként furulyázni tanultam, aztán pedig a bátyám segítségével gitározni.

– **Van néhány dala a *Zarándokének* című ifjúsági énekfűzetben, és az Izsóp ének- és zenekarral is szép eredményeket értek el. Több generáció is a kórus és a zenekar által megismertetett énekeken nőtt fel, vált elkötelezett evangélikussá.**

– A *Zarándokének* fűzetnek valóban körülbelül a húsz százaléka a pilisi énekarhoz, az Izsóphoz kapcsolható. Jelentős esemény volt a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti ifjúsági világtalkozója is, ekkor alakultak ki a finn–magyar testvérgyülekezeti és zenei kapcsolatok is. Ezek után bő tíz évvel jött az ismertebb időszak Koczor Tamással, amikor elindult az Izsóp nevű zenekar.

– **Mikortól könnyűzenei referens a Magyarországi Evangélikus Egyházban, és milyen feladatai voltak az elmúlt időszakban?**

– 2015 vége óta dolgozom könnyűzenei referensként. A tevékenységet illetően szabad kezet kaptam, de leginkább a meglévő hangszerparkkal foglalkoztam, hangosításokkal, hangtechnikával és az eszközök

karbantartásával. Voltak olyan feladatok is, amiket az elődöm alakított ki, illetve a Szélerőzsa országos evangélikus ifjúsági találkozó lebonyolításában is segítettem. Évek óta fő feladatommak számít, hogy négy-öt gyülekezetbe járok hetente majdnem mindennap gitározást tanítani, egyéni foglalkozásokat tartok az ott tanulóknak. Egymás után foglalkozom nyolc-tíz emberrel, sokszor estig. Ez számomra azért fontos, mert úgy érzem, hogy ezekben a gyülekezetekben a lelkesek segítségére le-

dolognak tartják, nem közösséginek. És aki fogékony lenne rá, azt is nehéz megtalálni az énekléssel, mert inkább mindenki zenét hallgat a saját fülhallgatójával.

– **Hogyan jött létre az evangélikus könnyűzenei program, és mi az alapcélja?**

– Sokat beszélgettem zenész barátaimmal arról, hogyan lehetne állandó, széles bázist kialakítani egy stabil rendszerben működő könnyűzenei munkaágnak. Ebből kiindulva kezdődött meg a gyülekezeti és missziói osztály és a nevelési és oktatási osztály közös munkája. Készítettünk egy igényfelmérést az iskolák körében, aminek az eredményeként az egyházi fenntartású iskolák diáksága számára létrejött az evangélikus könnyűzenei program. Három alprojektet indítottunk. A legfontosabb a hosszú távú könnyűzenei képzés az iskolákban, ehhez kapcsolódik egy népszerűsítő koncertkörút és egy zenekarfejlesztő program. A felmérés

”

Egyre több gyülekezetben érzik fontosnak, hogy az istentiszteleteken és más gyülekezeti alkalmakon a tradicionális egyházi zene mellett legyen alternatíva a könnyűzene.

hetek a könnyűzenei vonal kialakításában. Ezenkívül vannak kissé rendszertelenebb feladataim is, a már említett hangosítási munkák, fesztiválok. Az egyház Üllői úti székházának alagsorában kialakítottunk egy stúdiót, ennek a megépítése mondható még a tanítás mellett állandó projektnek, mindig dolgoztam rajta egy kicsit. Ami a jövőt illeti, sajnos az a tapasztalat, hogy a gyülekezetekben fogyatkoznak az ifik, ez megnehezíti a dolgot. Mára a zenéhez való hozzáállás is megváltozott, kevésbé mernek énekelni az emberek, mert intim

keretében előzőleg tizennyolc iskolába küldtük ki a kérdőívet, ezerhétszáznyolcvan válasz érkezett vissza. Sok hasznos információt kaptunk, ezeket igyekszünk majd mihamarabb kiértékelni. A program alapkérdése az volt, hogy miként jelenjen meg a könnyűzene az iskolákban. A zenének ugyanis közösségformáló ereje van, kapcsolódni lehet hozzá. Ezért úgy gondoltuk, érdemes lenne iskolai zenekarokat elindítani.

– **Hány iskolában lett már most gyűlölcöző a program?**

FOTÓ: ANTAL BÁLINT

- Hosszú keresés után sikerült egy korban hozzájuk közel álló zenekart találni, amelynek a tagjai vállalták a felkészülési időszakot és a speciális iskolai időbeosztáshoz igazodó szolgáltatást. Eddig hét koncertet tartottak áhítat keretében az ország különböző részein, ezeken közel háromezer diák vett részt. Tizennégy intézményben alakultak zenekarok a helyi pedagógusok, lelkészek segítségével. Mentorokat is szerveztünk a zenekaroknak, egy külsős embert, barátot, aki tanácsokkal látja el őket, hogy hatékonyabban tudjanak működni, alkotni.

- **A középiskolai program mellett van egy másik fontos zenei projekt is, az E-hangműhely. Mit érdemes tudni róla?**

- Az E-hangműhely tulajdonképpen egy próbateremhez kapcsolódó kulturális tér, olyan fórum, ahol alkalmakat, eseményeket lehet tartani. Workshopjellegű, ifiórás és előadásos örömenélés elegye, ahol jól érezhetik magukat könnyűzeneiseink, és fejlődési lehetőséghez jutnak. Az E-hangműhely alapvetően egy alulról szerveződő kezdeményezés. Igyeksem mindenben segíteni mint háttérmunkás. Remélem, a jövőben még nagyobb lendületet fog kapni ez a projekt is.

- **Milyen forrásból érkezik a program támogatása?**

- Az evangélikus egyház gyermek- és ifjúsági bizottsága, valamint a gyülekezeti és missziói osztály minden évben kiír egy eszközpályázatot, ezenkívül tavaly egy állami program révén huszonötmillió forintos keretösszegig lehetett támogatást adni evangélikus zenekaroknak, ami egyedülálló lehetőség volt. A középiskolai keresztény könnyűzenei programban nem jelenik meg állami segítség: egyházunk döntése nyomán a Magyarországi Evangélikus Egyház finanszírozásából indulhatott el a program.

- **Tehát a komolyzene mellett a könnyűzene is fontos szerepet játszik az egyházban. Szükségét látja esetleg egy könnyűzenei bizottság létrehozásának, vagy egy már meglévő bizottság is el tudja látni ennek a munkaágnak a feladatait?**

- Azt gondolom, hogy beszélhetünk önmagában keresztény könnyűzenéről is, de fontosabb, hogy az miként jelenik meg az evangélikus egyházban. Olyan irányban formálódik az egyház, hogy egyre több gyülekezetben érzik fontosnak, hogy az istentiszteleteken és más gyülekezeti alkalmakon a tradicionális egyházi zene mellett legyen alternatíva a könnyűzene. Idővel a liturgiába is beépülhet. Jó célkitűzésnek tartom, hogy arányos és egyenlő mértékben jelenjen meg a könnyűzene is, azonban az evangélikus egyház zenei bizottsága egyelőre megmaradt a tradicionális

egyházi zene gondozásánál, ebbe pedig a könnyűzene még nem fér bele.

- **Mit gondol a keresztény könnyűzene szerepéről, mennyire formálhatja a jövő közösségeit?**

- Véleményem szerint a keresztény könnyűzene a közösségépítés leghatékonyabb eszköze. Elsősorban azért, mert jó elegy. Egyszerre tud tevékeny, spirituális forma és eszköz lenni arra, hogy kiegészítse az élő alkalmat. Akkor tud tovább élni az egyház, ha megmaradunk hitben, és tudjuk egymást imádságban hordozni, tudunk egymásra és Jézus Krisztusra figyelni. A keresztény könnyűzene hatékony missziós, egyházi szinten is működő közösségteremtő eszköz.

- **Mi a következő lépés, cél, feladat, amelyet kítűzött maga elé?**

- Jó lenne szervezni egy hétvégét, ahol az egyházi könnyűzene teljes közössége összejöhetne, és szakmai szinten is megvitathatná a dolgokat. Olyan kérdésekre keresnénk és kaphatnánk válaszokat, hogy hol tartunk, hová tartunk, hogyan lehetne megerősödni. Szeretném, ha ez úgy működne, hogy mindenki jól érezze magát ebben a rendszerben.

■ TORDA ESZTER – ANTAL BÁLINT

Az interjú a Kötőszó evangélikus blogon jelent meg október 22-én.

Budapest gyerekszemmel

Muki és Milla élménysétára invitálja a hét–tizenkét éveseket

Lehet gyermekmagasságból szemlélve kaland, feladat, játék, felfedezésre váró élmény egy város? Igen, de kell hozzá pár jó útitárs! Ez év nyarán jelent meg a Kisvárosnézők sorozat első köteteként a Budapestet hét-tizenkét évesek számára bemutató kötet. A praktikus „gyermekbédékker” bővelkedik az információkban, színes fotói, térképei, kitöltendő feladatai láttán még a felnőttek is kedvet kaphatnak a fővárosi élménysétához. Az egyik szerzővel, Madocsai Emesével ültünk le beszélgetni kötettel a kezünkben, hogy így invitáljuk kellemes őszi városnézésre olvasóinkat.

A könyv két főszereplője Muki és Milla, az ő segítségével járhatják be kicsik és nagyok Budapest utcáit.

Először a mutatós, gyermekkezekbe illő, kishátizsák-barát, spirálozott kiadvány születésének történetéről érdeklődünk. „Szerelprojekt volt. Csak mostanra tudatosult bennem, honnan jött ez a hobbim: nagyapám, Madocsai Miklós nyugalmazott budavári lelkész készített nekünk, az unokáknak interaktív füzeteket a tengerparti nyaralásokhoz – mondja Madocsai Emese. – Volt bennük áhítat, ének, vers, feladat. Később szülőként én is csináltam hasonlót a saját gyerekeimnek – négy-, hét- és tízévesek voltak akkor –, főleg a külföldi városnézéshez, hogy élvezzék a látnivalókat. Velence volt az első, aztán ebből hagyomány lett: névre szóló könyvecskéket kaptak emlékebe. Ezzel a lendülettel dolgoztuk fel Budapestet a barátnőmmel, Rutkovszky Évával, aki a szerzőtársam lett.”

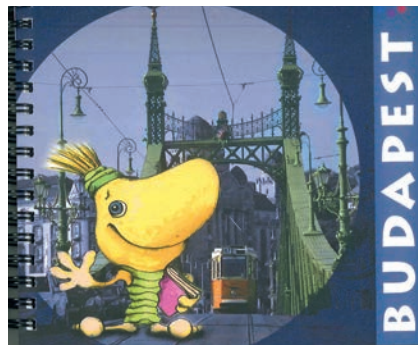
Családi csapatmunkának is mondhatjuk a könyvkészítést: a lánchidas színezőt Emese lánya rajzolta, a kihajtható városligeti térképet tizennyolc éves tájfutó fia alkotta. A kész kötet „tesztalanyainak” kiválasztásához is jól jött a családi kapcsolat: „A húgom tanítónő, ő az osztályával bejárta a vári sétát.”

ERŐFORRÁS AZ EVANGÉLIKUSSÁG

Lelkész nagyapjához, Madocsai Miklóshoz fűződő érzéseiről így beszél Emese: „Lelkészunokaként példakép volt számomra. Gyerekként is láttam, hogy a gyülekezet és a szolgálat az első az apai nagyszüleim életében. Meghatározó érték családunkban az evangélikusság. A két nagyobbik gyerekünk most a Deák téri gimnáziumba

jár, és ugyan nem a Várban lakunk, »Miklós bácsi« dédunokáiként természetes volt számukra – kérték is –, hogy a Budavárbán konfirmáljanak. Ökumenikus rálátással elmondhatom: nagyon örülök, hogy evangélikus vagyok! Ezzel a hitbeli kerettel tudok a legjobban azonosulni.” Mint megtudjuk, katolikus férje is immár az evangélikus egyházban van otthon.

Emese gyerekként ritmikus sportgimnasztikára járt, s mivel példaképe,

Madocsai Emese – Rutkovszky Éva: Budapest útikönyv-útinapló. Grafikus: Gráfel Judit. MAD-MED Bt., 2021. A Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában ára színezővel együtt 4900 forint

az edzője gyógytornász lett, nem is volt kérdés számára, milyen hivatást választson; maga is gyógytornászként és manuálterapeutaként dolgozik. De vajon evangélikus hitét mennyire élheti meg a gyógyításban? „Fontos része az életemnek a mozgás és az emberek segítése. Az ehhez az intenzív jelenléthez szükséges erőt, empátiát az Úristentől kapom. A nehézségek legyőzésében segít, hogy tudom: nem vagyok egyedül ezzel az egésszel!”

Vezetékneve sokaknak ismerősen cseng, s hosszú ideje kezel egyházunkból

érkező pácienseket: „Az evangélikusok gyógytornásza vagyok” – mondja nevetve. A páciensek előtt ismert az egyházi kötődése, de egyébként is megszólítható a hit terén. „Vannak, akik nyitottak a lelki beszélgetésre, vagy vágnak a meghallgatásra. Egy gyógytornász picit pszichológus is” – teszi hozzá. Hogy Emese a gyermeklelket is ismeri, az a könyvből válik nyilvánvalóvá.

ÉLMÉNYEK A FAGYIN TÚL

A kötet megírását öt éves kutatómunka előzte meg. A kulisszatitkokról megtudjuk: „Az alapelvünk: semmi kimásolt anyag, semmi Wikipédia. Szerzőtársammal többször is elmentünk mindenhova, és nagyon sokat olvastunk a témáról. A fotók is a sajátjaink. A várossal kap-

csolatos sok-sok adatot, ismeretet egy anyukátárs segített »gyereknyelvre fordítani«. Grafikusunk, Gráfel Judit családtag is; Millát és Mukit, a lány- és a fiúfigurát hosszú beszélgetés után az általunk kért külső-belső jellemzők alapján alkotta meg.”

megnézzé azokat a helyeket, amiket nem ismert.”

Emese most vezetett séták szervezésében gondolkodik. Biztos benne: az első a Várban lesz, és a Bécsi kapu téri evangélikus templom orgonaművész-kántora, Bán István a híres barokk orgonát is megmutatja majd.

utcai zsinagóga; végül pedig az Andrásy út, a Városliget, a Nyugati pályaudvar és a Margitsziget várja a kis városnézőket.

„Elég nagy falat egy-egy séta, némelyik gyerek jobban bírja, más kevésbé, ezért bármikor félbe lehet szakítani és később folytatni a felfedezést – fejt ki Emese. – A kötet végén az útinaplókba mindent fel lehet jegyezni, másutt rajzolni, színezni, alkotni, válaszolni kell.” Az innováció fontos elem: QR-kódok rejtenek videós és írott anyagokat. Ráadásul sok anyag helyhiány miatt kimaradt a könyvből – a történelmi cukrászdákról így a honlapon (Kisvarosnezok.hu) tudakozódhatunk.

Tanult-e vajon a munkából maga a szerző? „A Gellérthegyen sokat barangoltunk, de a Filozófusok kertjét nem ismertem. Olyan kedvenc helyem lett, amit a könyv révén ismertem meg.”

Térjünk át Pestre. „A Városliget, Pest zöld szíve egykori fasori diákként közel áll hozzám, korizni is sokat jártunk a műjégre, ahogy a könyvbeli Milla is.” A figurák végigbringázzák a Margitszigetet, majd megszámlálják, hány oszlop van a híd közepén. „Ez nekünk is feladta a leckét! Néztük a Google-térképen, autóval átmenve is levideóztuk. Az Országházat számokban is leírtuk, hiszen nálunk mindenki matekos a családban” – avat be a kulisszatitkokba.

Arról is szót ejtünk, hogy ha a gyerekek megismerik Budapestet, a hazához való kötődésük is erősödik-e. „A magukénak érzik, büszkék lesznek rá, éljenek itt vagy bárhol az országban, hogy ilyen páratlanul szép fővárosunk van – ért egyet Emese. – Arra is figyeltünk, hogy szakrális épületek is helyet kapjanak a kiadványban, a bazilika, a zsinagóga... Egy várost a hitélete is jellemez.”

Emese a kis városnézőknek is üzen: „Ha közben van a könyv, az jó indulás. Bárhol kinyitható és abbahagyható, semmi kötöttséget ne érezzünk, csak élvezzük a kalandot!”

Ha az olvasóknak tetszik a Budapest-kötet, a sorozat folytatásaként Debrecen, Szeged és Prága is feltárja talán titkait. Beszélgetésünk végén a helyes megfejtésekből összeálló jelmondatokkal búcsúzunk egymástól. Ezt azonban olvasóinknak itt nem áruljuk el, csak annyit: érdemes e játékosan okos könyvet is, a jelmondatot is komolyan venni.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Fontos része az életemnek a mozgás és az emberek segítése. Az ehhez az intenzív jelenléthez szükséges erőt, empátiát az Úristentől kapom.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Emese mint háromgyermekes anyuka tudja, milyen egy város gyerek szemmel. A kicsiknek sokszor a fagyizás a fénypont, nem egy újabb épület. „Hogy megismerjék és megszeressék a fővárost, feladatokat adunk, amelyek a séták alatt begyűjtött tudás alapján oldhatók meg: a könyv kitölthető, mint egy munkafüzet. Úgy veszik észre a gyerekek az érdekességeket, hogy közben játszanak, kis felfedezőként kutatják a válaszokat.”

Érdekességekre bukkanhatnak a felnőttek is. Elég elsétálni az Andrásy útra, hogy meggyőződjünk róla: mivel 1941-ig bal oldali közlekedés volt Budapesten, s a kisföldalatti irányát csak 1973-ban fordították meg, a lépcsői ma is fordítva vannak. „Még a nagymamám is elment, kezében a könyvvel, hogy

Miben más ez a könyv, mint a hasonló gyermekkönyvek, melyekből több is van a piacon? – érdeklődünk. „Nálunk nem kisállatok a kísérők, akik meseszerűen alakítják a történetet. Mindenképpen oktató célzattal szerettük volna felépíteni a könyvet. Hasznos útikönyvet adni, gyerekekre hangolva. A könyvhöz járó színező a kisebb testvéreknek készült” – sorolja Emese, aki elárulja: utóbbit ő maga rajzolta.

SÉTÁLJUNK!

A bevezető honismereti oldalak után a kötet – színekkel – négy sétára hív. Az útvonalak: a Lánchíd és környéke a Várral; a Gellérthegy és a Szabadság híd; Pest központi része és híres épületei: Nemzeti Múzeum, bazilika, Dohány

Marika és gyermekei öt évvel ezelőtt fedelet kaptak a fejük fölé

Esély az újrakezdéshez

Szerteágazó segítséget nyújt az Ökumenikus Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthona Miskolcon

Borsod-Abaúj-Zemplén megye székhelyén, az Avas domb déli-délkeleti lejtőin megépített hatalmas lakótelep tízemeletes házai között húzódik meg az Ökumenikus Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthona. A 2000-ben létrehozott intézményben „anyagi okokból vagy párkapcsolati erőszak miatt lakhatásukat veszített családoknak nyújtunk menedéket annak érdekében, hogy a család egysége megmaradjon. Az ország egész területéről fogadjuk a kiskorú gyermekeket nevelő szülőket” – olvasható az otthont bemutató honlapon.

„Tíz évvel ezelőtt vettem egy házat, akkor kerültem össze a párommal. Hamarosan megszülettek az ikrek is. Egy fizesből éltünk, mert csak a párom dolgozott; akkoriban az anyósomé is velünk laktak. Egy ideig még tudtuk a számlákat fizetni, de azután sajnos már nem. Folyamatosan mérlegelnünk kellett: vagy a számlákat fizetjük, vagy eszünk. Végül öt év után elárverezték a házat” – meséli Marika.

Nem szerettek volna utcára kerülni, így azonnal éltek a családsegítő szolgálatnál felajánlott lehetőséggel: két nap múlva már be is költöztek Miskolcon az Ökumenikus Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthonába.

EGYÜTT A CSALÁD

Az intézményben – a párkapcsolati erőszak elől menekülő anyák számára fenn tartott úgynevezett krízisközpontos szo-

bán kívül – jelenleg tizenegy lakószoba várja a rászorulókat három közös konyhával, vizesblokkokkal.

„Kisebb-nagyobb szobáink vannak, és szerencsére nem mindig van telt ház, így tudunk fogadni akár azonnal is családokat – tudjuk meg Nagyné Faragó Boglárka intézményvezetőtől, aki a kezdetektől fogva az otthonban dolgozik. – Vészhelyzet esetén a családgondozók ajánlásával kerülnek hozzánk az átmeneti otthont keresők. Erre azért van szükség, mert az ajánlásból számunkra már előzetesen kiderül, hány tagú családról van szó, illetve miért kerültek fedél nélküli krízishelyzetbe.”

A törvényi szabályozás értelmében a szülő(k) és gyermekeik – akik között legalább egy kiskorúnak kell lennie – egy évig maradhatnak az átmeneti otthon-

ban. Adott esetben az ott-tartózkodást fél évvel meghosszabbíthatják. Ha az idő az iskolai tanév vége előtt telik le, természetesen a családoknak nem kell költözniük a nyári szünetet jelző kicsengetés előtt.

A maximum másfél év letelte után a családok megpályázhatják az ügyvezetett kiléptető lakások egyikét. Ebből a miskolci segélyszervezetnél kettő van – az egyik az avasi telephelyen, a másik bent a városban. „A kiléptető lakásokban öt évig lehetnek a családok. Ez azért van így, mert ha ezek után szociális bérlakásba szeretnének költözni, annak egyik előfeltétele szerint legalább ötéves állandó lakcímmel kell rendelkezniük. Ezzel is szeretnénk növelni az esélyeiket a sikeres pályázathoz” – mondja az intézményvezető.

di házra gyűjtünk, amire van is esélyünk, mert a fizetésünkből folyamatosan félre tudunk tenni.”

Marikáék az Ökumenikus Segélyszervezettől öt évvel ezelőtt fedeleket kaptak a fejük fölé. Ha nincs ez a lehetőség, mit lett volna? – adódik a kérdés. „Én anyátólhaza mentem volna, a párom meg a rokonaihoz. Ha szétszakadt volna a család, mindenkinek sokkal nehezebb lett volna, különösen a gyerekeknek. Számukra természetes, hogy a családban apa is van, anya is van. A lányok ráadásul nagyon apásak.”

És te mit kaptál? – hangzik az Ökumenikus Segélyszervezet harmincadik születésnapjára megjelent kötet címe. Marika válasza erre ez: „Az Ökumenikus Segélyszervezettől lehetőséget kaptam arra, hogy ne veszítsem el a gyerekeimet.

saink ebben nem segítik őket, mert azt szeretnénk elérni, hogy önállóan is meg tudjanak pályázni például egy szociális bérlakást” – magyarázza Nagyné Faragó Boglárka.

A pozitív elbírálásnak azonban nem ez az egyetlen feltétele. Fontos, hogy ha gyermekét egyedül nevelő szülőről van szó, legyen munkahelye, házaspár esetén pedig legalább egyiküknek legyen állása. Ezenkívül a pályázóknak előtakarékoskosságot is vállalniuk kell. „Mindezzel az a célunk, hogy kikerüljenek a rendszerből, a nálunk eltölthető idő után ne egy másik átmeneti otthonba menjenek” – teszi hozzá az intézményvezető.

S bár a külső lakásokban is magukban laknak a családok, a segélyszervezettől továbbra is minden segítséget és támogatást megkapnak. Sőt: „A miskolci átmeneti otthon egyedülálló abban, hogy nemcsak a törvény által előírt pszichológus, illetve jogász dolgozik nálunk, hanem van logopédusunk, mozgásfejlesztőnk és fejlesztőpedagógusunk is – folytatja Boglárka. – A gyermekek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk; a megfelelően felszerelt fejlesztőszobát és a sószobát is emiatt hoztuk létre. A családgondozó a törvényi szabályozásoknak megfelelően minden hozzánk kerülő gyermekre vonatkozóan egyéni gondozási-nevelési tervet készít, amelyet minden hónapban átbeszélünk, ha kell, módosítunk, kiegészítünk.”

Mindez nagyon sok pozitívummal jár, különösen akkor, ha egy család éveket tölt az Ökumenikus Segélyszervezet miskolci intézményében. Marika ikerlányainak egyike például nagy lemaradásokkal kezdte annak idején az általános iskolát, a legutóbbi tanévet mégis kitűnő tanulóként zárta. Második öccse tanítónőinek a visszajelzése szerint is sokat segített a kisfiúnak az állandó logopédiai fejlesztés.

De nem csak a kisebbek élvezik az állandó támogatást. Ha szükséges, a segélyszervezet a továbbtanulási felvételi-előkészítésben is segít. Ezt javarészt miskolci gimnazisták közreműködésével teszik. „A középiskolások az iskolai közösségi szolgálat keretében főleg matematikából és angolból korrepetálják a gyerekeinket. Ez azért is szerencsés, mert kortársak, jobban szót értenek egymással, illetve a gimnazisták sok mindent el tudnak mesélni nekik a leendő iskolájukról” – számol be az intézményvezető. ►

Az Ökumenikus Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthonának udvara Miskolcon

A kiléptető lakások használatában a családoknak nem kell másokkal osztozniuk. Marika a párjával és az ikrek mellett született másik négy gyermekükkel már a harmadik évüket töltik a kiléptető házban. „Nagy segítség, hogy ebben a különálló épületrészben nem kell másokhoz alkalmazkodnunk – folytatja az asszony a történetét. – Az ikrek már tízévesek, a legkisebb nemsokára kétéves. Párommal mindketten dolgozunk – én nyolcórás takarítói állást vállaltam –, és felváltva tudjuk a gyerekek felügyeletét megoldani. Azon vagyunk, hogy minél előbb saját otthont teremtsünk magunknak. Csalá-

Számomra mindennél fontosabb az, hogy ők mellettem vannak, családként együtt maradhattunk. Emellett természetesen otthont kaptunk, nekik köszönhetően van hol laknunk. Ha nincs a segélyszervezet, nem tudom, most hol lennék.”

MINDENT A GYERMEKEKÉRT

A családok átmeneti otthonának a városban két külső férőhelyes lakása is van. A „telephelyről” pályázat útján lehet oda átkerülni, legfeljebb másfél évre. „A jelentkező családoknak egy hatoldalas pályázati lapot kell kitölteniük. A munkatár-

Nagyné Faragó Boglárka miskolci intézményvezető

A miskolci átmeneti otthonban lakó szülők ezenkívül a gyermekeik számára szükséges dolgok megvásárlásához is segítséget kaphatnak a segélyszervezettől. Például ha szemüvegre vagy szakácsspakára van szükség, támogatási keretből ennek anyagi finanszírozására is van lehetőség.

MÁR EGYEDÜL IS MEGY

„Albérletben laktunk Miskolcon. A főbér-lőnknek minden hó elején kifizettük a rezsi-t és a lakbért. Az egyik 15-én jelezte, hogy a hónap végéig el kell költöznünk. Semmi megtakarításunk nem volt, így felkerestük a családgondozót, aki segített, hogy bekerülhessünk az otthonba. Nagyon hálásak voltunk, mert feledet kaptunk a fejünk fölé. Akkoriban három gyermekem még kiskorú volt, a legidő-sebb pedig már nagykorú. Attól a perctől kezdve, hogy ide bekerültünk, Bogiék rengeteget segítettek – meséli a sok megpróbáltatást megélt Karolina. – Az külön büszkeséggel tölt el, hogy a három legidősebb gyermekemnek ma már szak-mája van: az egyikőjük cukrász lett, a má-sik eladó, a harmadik pedig vendéglátós, felszolgáló. Munkahelyük is van. Nagyon sokat köszönhetek a segélyszervezetnek, mert nélkülük a gyerekeimnek például nem lenne szakmájuk. Biztos, nyugodt hátteret tudtak számukra biztosítani, így nem kellett azzal foglalkozniuk, hogy hol alszanak, vagy hol tudnak tanulni. A szobát is úgy kaptuk, hogy volt benne íróasztal, ahol el tudták készíteni a házi feladatot. Arra is nagyon büszke vagyok,

hogy a legkisebb lányom osztályelsőként végzett.”

Beszélgésünkkor Karolina a gyer-mekeivel még az egyik külső lakásban élt, bár a másfél év leteltének közele-dével már albérletet kerestek. „Nekem van munkahelyem, illetve megtakarítá-som, ezért nem jelent gondot albérletben önálló életet kezdeni” – közli büszkén az asszony.

A koronavírus-járvány időszakát azon-ban az ő családja is nehezen élte meg, ugyanis a pénzkereső gyermekei elve-szítették a munkájukat, a közétkeztetés-ben dolgozó édesanyját pedig négyórás státuszba tették. Ráadásul a külső lakás-sal kapcsolatos szerződés szerint a rezsi mellett Karolinának egy előtakarékosági

számlára is minden hónapban át kell utal-nia egy bizonyos összeget.

„A járvány alatt nem tudtam ezt meg-tenni, ezért írtam egy kérelmet. Nagyon nagy segítséget jelentett, hogy ideigle-nesen elengedték az előtakarékosági fi-zetési kötelezettségemet, mert így fenn tudtunk maradni. Ha nincs a segélyszerve-zet, akkor nagyon nagy bajban let-tünk volna, az biztos” – mondja hálásan a gyermekeit egyedül nevelő édesanya.

És te mit kaptál? – a kötet címadó kérdésére Karolina határozottan azt vá-laszolja: önállóságot. Majd őszinte vallo-mással zárja a mondandóját: „Én nagyon kapcsolatfüggő vagyok. Nagyon függtem a páromtól is, pedig a kapcsolatunk már az ideköltözésünk előtt sem volt jó. Itt azonban járhattam pszichológushoz, aki rávezetett arra, hogy nem kell egy másik embertől függnöm, mert saját magamtól is talpra tudok állni, és egyedül is meg tudom oldani a problémákat. Emiatt is nagyon hálás vagyok a segélyszervezetnek.”

ERDŐBŐL OTTHONBA

Gizikének, a kislányát egyedül nevelő édesanyjának sok szempontból egyedi a története. „Miskolcon, a hétfélig házam-ban, az erdőben laktam az akkor tizenhá-rom éves kislányommal. Amikor elmen-tem dolgozni, nem mertem őt egyedül hagyni ott, ezért segítséget kértem. Így kerültünk be a családok átmeneti ottho-nába. Az első másfél év után újabb más-fél évre kiköltözhattünk a külső lakásba. Nagyon hálás vagyok ezért, mert ez az ideiglenes otthonunk szépen felújított, két szoba van benne konyhával, fürdő-

Karolina – „A segélyszervezet nélkül a gyerekeimnek nem lenne szakmájuk”

Aki a patikában is láthatóan evangélikus

Találkozás dr. Melczer Mária Ágnes békéscsabai gyógyszerésszel

Bár Békéscsaba csendes utcájában található, az Isteni Gondviselés gyógyszerészterít ritkán mondható csendesnek. A betérő vásárlókat szorgos kezű eladók szolgálják ki, akik nemcsak munkahelyük névadójának mennyei gondviselésére számíthatnak, hanem a patika tulajdonosának, dr. Melczer Mária Ágnes gyógyszerésznek a támogatására is. A patikus ősi evangélikus család sarja, így aztán nem véletlen, hogy irodájának falán – a vásárlók által is jól látható helyen – „Luther-polcot” rendezett be. Többek között erről is kérdeztük a csabai gyülekezet jegyző-presbiterét.

– A felmenői között számos evangélikus lelkész is volt. Meddig tudják ezt a családfán visszavezetni?

– A kezdetekig. Apai ágon az őseim Luther idején jöttek el Németországból, evangélikus lelkészek voltak, és szétszó-

ródtak a világban. Ameddig vissza tudunk nézni, anyai ágon is csak evangélikusokat találunk a felmenőim között. Én erre nagyon büszke vagyok.

– Édesapja azonban más foglalkozást választott.

– Mint minden családban, egyszer csak itt is azt mondták a gyerekek, hogy szakítani szeretnének a hagyománnyal, és polgári foglalkozást választanak. Attól kezdve a familia minden férfi tagja műbútorasztalos lett – így nagyapám és apám is. Ám édesapám idővel még ezt a sort is megtörte, ugyanis neki kellett átvennie egy haláleset miatt vezető nélkül maradt csabai családi éttermet.

– És hogyan lett önből gyógyszerész?

– Szüleimnek egyetlen gyermeke vagyok, édesapámnak az volt minden vágya, hogy tanuljak, de nem tudtam eldönteni,

mi legyenek. Minden érdekelt. Nyelveket tanultam, zenéltem, sportoltam. Minden tetszett az orvosláson kívül, mert úgy éreztem, a halállal nem tudnék szembenézni. A szomszédunkban lakott egy orvos házaspár, Szentkeresztiek, a gyerekeik is az orvosi egyetemre mentek. András fiuk hívott, hogy menjek én is. „Nem muszáj orvosnak lenned, lehetsz gyógyszerész is” – mondta. Így lettem gyógyszerész. 1971-ben vettem át a diplomámat.

– **Nem bánta meg ezt a döntését?**

– Egy percig sem! Sőt nagyon kiteljesedtem. A szegedi egyetem elvégzése után egy ideig Sarkadon dolgoztam, de hamar visszajöttem Csabára. A főtéri patikában ugyanis megüresedett egy hely. Emellett úgynevezett pendlizést is vállaltam, azaz sokat eljártam a vidéki patikák gyógyszerészeit szabadságuk idején helyettesíteni. Ezt néhány évig csináltam, majd Jaminába, Békéscsaba nyugati városrészébe kerültem, ahol körülbelül tíz évig voltam gyógyszerértékesítő. 1987-ben aztán megüresedett a Deák utcai patikában egy hely, és azóta is itt dolgozom.

– **Az Isteni Gondviselés gyógyszer-tára elnevezés honnan ered?**

– Ez az eredeti neve. Dr. Varga Antal – Mezőberényből származó evangélikus család tagja – alapította ezen a néven a gyógyszerterületet 1936-ban. Az ötvenes évekbeli államosítás idején természetesen átnevezték – ez volt a „14/9”-es. Abban az időben ugyanis nem voltak nevek, csak számok. Békés megye volt a 14-es számú, abban pedig ez volt a kilencedik. Azonban még az állami időben visszakaphattuk a nevet.

– **Ön ma már tulajdonosa az egykori munkahelyének.**

– Még Jaminában dolgoztam, amikor nagyon szerettem volna ebbe a patikába kerülni, ugyanis ettől csak két utcára laktunk. Amikor nyugdíjba ment az itteni gyógyszerész, ez nagyon kis forgalmú patika volt. Az igazgató úgy helyezte engem ide, hogy a gyógyszerterület be fog zárni. Mondtam, hogy nem baj, én akkor is ide szeretnék jönni, majd megemelem a forgalmat.

– **Sikerült a terv?**

– Igen. Májusban kerültem ide, októberben már pluszmunkaerőt kellett kérni. Sokat köszönhetek ebben is édesanyámnak, aki ebben a kerületben lakott, így mindenkit ismert. Akivel csak találkozott a boltban vagy az utcán, mindenkinek azt mondta, hogy ebbe a patikába

jöjjön vásárolni, mert az ő lánya dolgozik itt. Ez még az az időszak volt, amikor két forint volt egy doboz gyógyszer, én pedig idekerülésem után egy-két hónappal huszonnyolcezer forintos forgalommal zártam a hónap végén. Októberre aztán közel százezer volt a forgalom – ezért kellett új munkaerőt felvenni. Mindig is nagyon szerettem ezt a patikát. Amikor 1996-ban a privatizáció során lehetőségem nyílt rá, megvásároltam. Az üzlet melletti kis lakás azóta az otthonom.

– **Ön nemcsak patikatulajdonos, hanem a Magyar Gyógyszerészi Kamara Békés megyei szervezetének elnöke is. Munkásságát már eddig is számos díjjal ismerték el: 2007-ben megkapta az egészségügyi miniszter által adható életműdíjat, a Batthyány-Strattmann László-díjat, két évvel ezelőtt pedig önnök ítélték oda a Magyar Gyógyszerészi Kamara aranyérmét, amely a magyar gyógyszerészetért kifejtett kimagasló tevékenységért, példaértékű aktivitású életmű elismeréseként adományozható.**

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

– Nagyon büszke vagyok ezekre az elismerésekre. 1994-ben, amikor a gyógyszerészszakmai törvény megszületett, és tisztségviselőket kellett választani a megyében, én lettem az elnök. Azóta is én töltöm be azt a posztot. Minden gyógyszerészszakmai rendezvényt itt, Csabán, az evangélikus gyülekezeti teremben tartunk. Nagyon szeretünk ott lenni.

– **A gyülekezetben nemcsak presbiter, hanem jegyző is. Két alapítványuk – köztük az evangélikus szeretetszolgálat Békés Öregség Alapítványának –**

az elnöke. Köztudottan focirajongó, így felajánlásaival nemcsak az egyházi rendezvényeket támogatja rendszeresen, hanem a békéscsabai sportklubot is. Milyen érzés adni?

– Nagyon jó. Ezek csak kicsi gesztusok, de számomra fontosak.

– **A gyógyszerterületi irodahelyiségében, jól látható helyen egy úgynevezett Luther-polcot alakított ki. Mi ennek a története?**

– Számomra nagyon könnyű a hitem gyakorlását összekötni a szakmával. Ahogy már említettem is, a családom evangélikus öntudata mindig is nagyon erős volt. Otthon még a legvadabb történelmi időkben sem volt olyan időszak, amikor a nagymamám vasárnaponként, az ebéd utáni mosogatás után ne vette volna elő a szlovák nyelvű evangélikus énekeskönyvet, az úgynevezett *Transociust*, és ne énekelt volna belőle. Édesanyámék a kőrgátnál laktak, és ahogy ő elindult a templomba, sorban csapódtak hozzá a lányok. Így aztán nekem annyira könnyű evangéli-

kusnak lenni! Azt szoktam mondani, hogy minden porcikámban ágostai hitvallású evangélikus vagyok. Számomra fontos, hogy az irodámban is jelen legyenek ennek a jelei. Az első perctől kezdve, hogy idejöttem, volt velem Biblia. Idővel kikerült a polcra a régi és az új énekeskönyv is, majd egy kis Luther-szobor. Ezeket a gyógyszerterület árusítóterében nem helyezhetem el, de az irodám „semleges terület”, oda már kitéhetem. És olyan helyre tettem – szemben a pénztárral –, hogy aki ide benéz, láthassa...

■ – BODAZS –

Háromszor lett püspök Isten embere

Ötven éve hunyt el Túróczy Zoltán

„Mindig az volt a vágyam, imádságom és törekvésem, hogy mint pap legyek Isten embere, s mint Isten embere legyek pap.” Túróczy Zoltán első – 1939-ben Nyíregyházán elmondott – püspöki beköszöntőjének szavai ezek. A fél évszázada elhunyt főpásztorra emlékezett Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke október 14-én Debrecenben, a református kollégiumban A modern kori Európa pillérei – a vallási közösségek együttélése címmel megrendezett konferencián. Az elhangzott szöveg szerkesztett változatát közöljük.

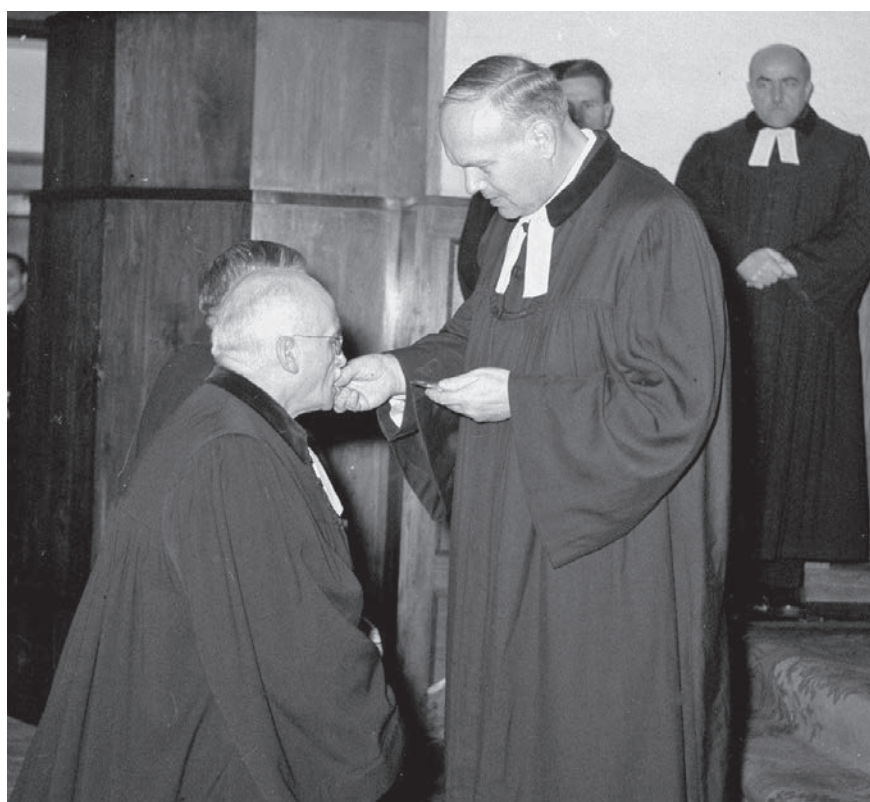
Hálás vagyok a konferencia összehívásának gondolatáért és megszervezéséért. Magam is nagyon fontosnak tartom, hogy a társadalmi élet szereplői és a lelki életet vezető vallási közösségek képviselői rendszeresen találkozzanak, hogy egymást és egymás gondolatait megismerjék, jobban értsék. Ez nemcsak a félreértéseket szoríthatja vissza, és jobb kommunikációhoz vezethet egymás között, de javíthatja azoknak az embereknek a közérzetét, életminőségét is, akikért a magunk területén külön-külön dolgozunk és imádkozunk.

Mi, evangélikusok mostanában emlékezünk egy meghatározó lelki vezetőnk, Túróczy Zoltán püspök halálának ötvenedik évfordulójára. A szűk időkeret miatt arra sajnos nincs lehetőség, hogy az ő különleges személyiségét bemutassam, de életének és szolgálatának furcsa hullámvasútja visszatükrözi azt a kort, amelyben élt és szolgált.

Túróczy Zoltánt háromszor választották meg püspökké, mindháromszor be is iktatták hivatalába, de az éppen regnáló politikai hatalom háromszor is akadályt gördített szolgálatá elé. A három püspöksége együtt bruttó tizennyolc évet ölelt fel, de püspöki szolgálatának nettó ideje ebből csak tíz év volt.

Az első és leghosszabb püspöksége Nyíregyházához, a Tiszai Egyházkerülethez kötődik. Az 1939-es beiktatásán, az első püspöki székfoglalójában kitért az állam és az egyház viszonyának ügyére: „Meggyőződésem, hogy az egyház és állam kérdését mesterségesen élezzik ki, s a

kölcsönös megértés megbontása ott történik meg, ahol sem az állam, sem az egyház nem elégszik meg azzal, hogy az legyen,

A harmadik püspöki beiktatás 1957. február 6-án

aminek Isten szánta. Ha az állam egyház is akar lenni, s az egyház állam is akar lenni, akkor elkerülhetetlen az összeütközés. Ha azonban megmarad mindegyik a maga eredeti hivatása mellett, és tiszteletben tartja a másiknak szintén Istentől kapott hivatását, akkor nincs közöttük súrlódási felület.”

Lett súrlódási felület... A püspököt 1945. május 22-én a rendőrség őrizetbe vette, és május 31-én a Népügyészség le tartóztatásba helyezte, majd 1945. június 25-én a Nyíregyházi Népbíróság „háborús bűntettek” miatt tízévi fegyházra és mellékbüntetésenként állásvesztésre ítélte. A koncepció eljárás vádja szerint a püspöki jelentéseiben „háborús uszító” és „szovjetellenes” kitételek voltak... 1946. március 1-jével szabadlábra helyezték, 1948. május 29-ével a Népbíróságok Országos

Tanácsa az ellene folyamatban lévő bűnvádi eljárást kegyelmi úton megszüntette.

1948 decemberében, Kapi Béla dunántúli püspök nyugdíjba vonulása után a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület választotta őt püspökévé. Beiktatására Győrött került sor 1948. december 16-án.

FOTÓ: TÚROCZY LUTHERÁN.HU

Túróczy Zoltán püspök 1957-ben

„Rám nehezedik Dunántúl mint egyházpolitikai probléma is. Azt mondják – én nem tudom –, hogy az a politikai beállítottság, amelyet ma a reakció gyűjtőfogalma alá szoktak vonni, itt Dunántúl, ha nem is a lehangosabb, de a legelterjedtebb. Mondom, én ezt nem tudom, azt azonban tudom, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban talán itt vannak legtöbben, akik hol értetlenül, hol fejcsoválva, hol gyanakvással, hol önző gyanúsítással szemlélik az állam és egyház közötti békességnek azt a politikáját, amelyet folytatok” – fogalmazott második székfoglalójában.

Nemcsak egyházi részről nézték gyanakvással, hanem állami oldalról is. Ő tényleg a békességre és a meg egyezésre törekedett, hogy az egyház az akkori szűkre szabott mozgástérben legalább rendezett keretben végezhesse szolgálatát. Evangélikus részről ilyen reménnyel írta alá az állammal kötött egyezményt.

A hatalomnak azonban még így sem felelt meg. Néhány év múlva, egészen pontosan 1952. február 10-én (alig több mint három év múlva) úgy távolították el hivatalából, hogy az egyház strukturális átalakításának égiske alatt az államnak nem tetsző két püspök alól kihúzták a kerületet. Az egyik ő volt.

Aztán az 1956-os forradalom idején a kollaboráló egyházi vezetők lemondtak. Az Északi Egyházkerület megüresedett püspöki székébe az ekkor már hatvanéves – az állami nyugdíjkorhatár felett járó – Túróczy Zoltánt választották meg. 1957. február 6-án iktatták be a budavári evangélikus templomban. Ennek a harmadik püspöki szolgálatának a székhelye – Nyíregyháza, majd Győr után – Budapest lett.

„Az egyház nem azért van, hogy uralkodjék, hanem azért, hogy az ige uralkodjék. Nem öncélú, önfenntartó intézmény, sem papeltartó szervezet, hanem üdvintézmény. Azért van, hogy a megtérítő, üdvösségre vezérlő, megigazító és eligazító ígét hozza ennek a világnak. [...] Nem a politika felől kell közelednünk az ígéhez, hanem az ige felől a politikához.

Ezt próbálgatom, mikor vallást teszek arról, hogy a népi demokráciát a világkormányzó Isten kezéből tudom venni rendelt életkeretül, mikor az egyezményt nemcsak becsületből vállalom, mert annak idején épp a ma beiktatott elnökség írta alá az egyház nevében a zsinat megbízásából, hanem mert úgy tekintek rá, mint az Istentől becsukott és kinyitott ajtók okmányára. Ezért engedelmeskedem Róm 13,1 szerint a felső hatalmasságoknak, de ezért vallom azt is, hogy amikor a felső hatalmasság akarata szembekerül a legfőbb hatalmasság akaratával, akkor Istennek kell inkább engedelmeskedni, hogynem az embereknek (ApCsel 5,29). Abban a meggyőződésben vagyok, hogy az Isten ígéjének fundamentumára épült állampolgári hűség az állam számára is a legerősebb fundamentum” – fejtette ki az 1957-es, harmadik püspöki székfoglalójában.

A kommunista államnak ez a hűség viszont nem volt elég erős fundamentum. Az Állami Egyházügyi Hivatal harmadízben úgy távolította el Túróczyt még ennek az évnak a végén, hogy visszamenőlegesen állami hozzájáruláshoz kötötték a püspöki megbízást. Ezt persze neki nem adták meg, hanem az 1956-ban lemondott elődjét ennek révén hozták vissza.

Két lényeges ok miatt fontos emlékeznünk Túróczy püspök történetére. Egyrészt: ne feledkezzünk meg arról, hogy a politikai elnyomás évtizedeiben, az egyházellenes ellenszélben eleink milyen irtózatossággal küzdelmet vívtak, hogy a Krisztust hirdethessék, és a szószékekről az evangélium szólhasson. Illesse tiszteletet mindazokat, akik ott, azokban az időkben hűségesek voltak! Ne feledkezzünk meg hálát adni a történelem Urának azért, hogy elhozta Magyarországon is a felszabadulást, és immár több mint három évtizede szabadságban élhetjük egyházi életünket.

Másrészt fontos, hogy jól és bölcsen tudjunk élni a rendkívüli eséllyel, hogy hazánkban az egyházak belső autonómiáját tiszteletben tartó, szolgálatukat elismerő, a magyar társadalom javát és épülését előmozdító hitéleti szolgálatokat pedig támogató kormányzat van. Nagyon fontos, hogy a testvérfelekezetek és a vallások közötti dialógus elmélyüljön, hogy a közösségeinkben és az egymásért is végzett szolgálatunk a kapcsolatainkat is erősítse, mindez pedig szeretett hazánkat is gazdagítsa.

■ SZEMEREI JÁNOS

FOTÓ: EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Túróczy Zoltán püspök beiktatja a Budai Egyházmegye esperesi tisztébe Danhauser Lászlót és felügyelőnek Zimmermann Aladárt 1957. április 3-án

Fűszál a folyóban

Regényben Árpád-házi Szent Erzsébet élete

Erzsébet-napra meglepetéssel készült a Luther Kiadó: a középkor „legismertebb és legkedveltebb” szentjének, Árpád-házi Szent Erzsébetnek az életregényét teszi le olvasói asztalára. A szerző, Ursula Koch neve nem ismeretlen a lelki irodalmat kedvelők előtt: nagy sikerű műve, a Rózsák a hóban, Bóra Katalin élettörténete két kiadást ért meg kiadónknál. Új műve, a Fűszál a folyóban ismét megérinti a lelket.

Mielőtt fellapoznánk a könnyednek nem nevezhető, sok kérdést felvető, erős érzelmi hatást kiváltó kötetet – németül 1998-ban jelent meg –, érdemes felelevenítenünk tudásunkat a magyar szentről.

Árpád-házi Szent Erzsébet, II. Andrásh magyar király és Meráni Gertrúd lánya 1207-ben született valószínűleg Sárospatakon. Négyévesen érkezett völegényéhez Tübingiába. Jegyese azonban meghalt, így tizennégy évesen Lajos tübingiai tartománygróf felesége lett. Igazi szerelmi házasság köttetett: három gyermekük született, az elsőt Erzsébet tizenöt évesen hozta világra. Hat év házasság után özvegy lett – férje a keresztes háborúban halt meg –, s bár új frigy várta volna, ő környezetének teljes döbbenetére Marburgban belépett a ferences rendbe. Gyermekeiről, vagyonáról, saját akaratáról lemondott, s csak az imádságnak és az ispotályban végzett áldozatos betegápoló munkának élt. Leprásokat fürdetett, koldusokat etetett, önmagát böjtöléssel sanyargatta, szerzetesi egyszerűséget vállalt Krisztusért. Huszonnégy évesen, 1231-ben halt meg Marburgban. Négy évvel ezután avatták szentté.

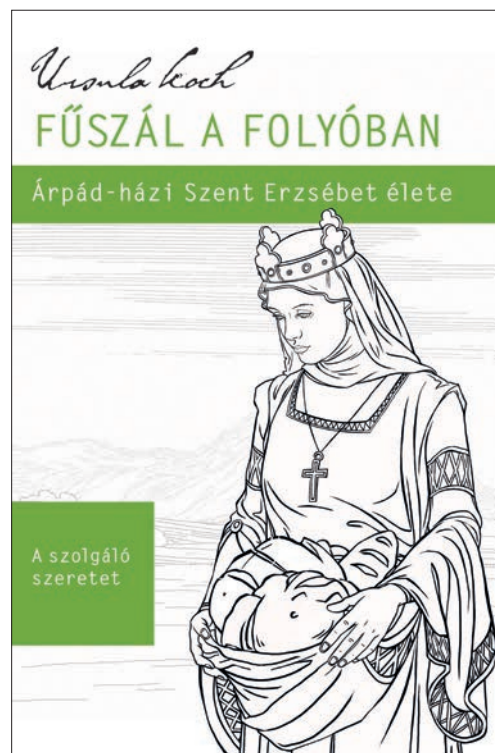
S hogy honnan a kötet címe? „Úgy vagyunk mi is, mint a folyóparton növekvő fűszál: ha jön az ár, mélyen meghajol, s bár a víz mossa, meg nem töri. Amint a hullám elvonul, ismét fölegyenesedik, derűsen pompázik teljes szépségében” – mondta maga Erzsébet. Ez a fiatal nő, bár teste törekeny volt, s érző szíve és érzékeny lelke sok fájdalmat, veszteséget hordozott, meg nem tört soha. Erős és megingathatatlan volt kösziklára alapozott istenhitében és mély ember-szeretetében. Életútja Krisztusra mutat; Erzsébet Jézus egzisztenciánkat érintő szavait suttogja, kiáltja felénk.

Sok tekintetben megelőzte a korát. A legendák övezte szent (bár híres rózsacsodája eredetileg máshoz kötődött, amint erről az utószóból értesülünk) nagy hatást gyakorol az olvasóra. Ursula Koch tűpontosan ábrázolja a középkori társadalmi és egyházi viszonyokat, a leprások, koldusok nyomorúságának és a gazdagon terített asztaloknak a kontrasztját, a közöny és a részvét feszültségét, a szerelem gyengédségét, a hűség erejét, az udvari intrikák záporát.

Erős a főszereplők jellemábrázolása, a lelki, érzelmi oldal bemutatása. Korhű helyszínek, étellel telin, színesen ábrázolt középkor, épületek, lovagok, hölgyek, ruhák, étkezések, évszakok. Végigjárjuk Erzsébettel a gyermekiből a felnőttitire jutását, a próbákban való megállást. Imádságos életünkhöz minta lehet kitartható fohászok. Az erkölcs szilárd támaszára mutat rá alakja: döntött, és kompromisszum nélkül szembefordult az árral.

A kötet fontos eleme Erzsébet emberi kapcsolatainak valóságghű bemutatása források alapján. A visszaemlékezések a szentté avatást előkészítő eredeti dokumentumokból származó idézetekre épülnek. Megismerjük Erzsébet két barátját, Gudát és Isentrudot, valamint Marburgi Konrádot, karizmatikus prédikátor-gyónatóját, lelki vezetőjét. Utóbbi kapcsolat igen érzékeny talajra visz: a fiatal nő félt-e a gyónatójától, aki őt vezeklésként megverte? Milyen – mai szóval élve – „dinamika” működött kettejük között? Tény: Erzsébet már özvegyként Konrád előtt lemond gyermekei neveléséről, saját akaratáról, előjogairól, s vagyonát a szent ügynek ajánlja fel. Krisztus kicsinyeinek.

A mű, amelyet Balicza Klára fordításában olvashatunk, eléri célját: kapcsolatot teremt a korban tőlünk messzi, de törekeny, bűnös, kegyelemre szoruló

Ursula Koch: Fűszál a folyóban. Árpád-házi Szent Erzsébet élete. Regény. Luther Kiadó, Budapest, 2021. Ára 3200 forint; a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában 2720 forint

ember voltunk nehézségeit, kísértéseit, istenkeresését tekintve nagyon is közeli világgal. Isten nagysága fénylik fel, és az a kérdés vár megválaszolásra: mit adhatok, mit tehetek én? Szent Erzsébet az életével felelt. Könnyű volt eligazodnia: mindig Megváltójára nézett.

Koch az utószavában bevallja: rabul ejtette Erzsébet élete. Belső párbeszéd, vita kezdődött kettejük között. „Nem fogadta el azt a szerepet, amelybe mások bele akarták kényszeríteni. Mindig kitört a keretek közül” – írja. Legfőképp hősének következetességét csodálja és ábrázolja. Azét a fiatal nőét, aki kellemtelen kérdésekkel vonta felelősségre a keresztényeket: miért fordítják el fejüket, keményítik meg szívüket. Koch szerint a titka ennyi volt: „Egy megmagyarázhatatlan belső erő, a kegyelem éltette.”

■ S.-K. D.

Hétköznapi hős

Kötet Ráhner Máté sárvári evangélikus lelkész életéről

Ráhner Máté (Matthias Rahner) – A rebellis és konszolidált egyházépítő evangélikus lelkész címmel látott napvilágot Fónyad Pál István tudományos igénnyel megírt könyve Sárvár Város Önkormányzata és a sárvári evangélikus gyülekezet közös gondozásában. A mű gazdag adatbokkal és izgalmas idézetekkel gazdagítva mutatja be a lelkész életének hatvanhét évét.

A szerző – nemrégiben elhunyt evangélikus lelkész, egyháztörténész – egyrészt időrendben haladva Ráhner Máté (1810–1877) életét tekinti át, majd tematikus fejezetekben tér ki többek közt kapcsolatrendszerére, származására, illetve közéleti tevékenységére és magánéletére. Másrészt a függelékben saját fordításban közli Ráhner Máté gyászprédikációját, amelyet a lelkész Savoyai Mária Beatrixnak, IV. Ferenc modenai herceg, sárvári birtokos feleségének elhunytá alkalmából 1840-ben Sárváron mondott német nyelven. A kötetet Ráhner Máténak a Nemesdömölkön (ma Celldömölk része) 1844-ben az új orgona elkészülte alkalmából elhangzott, oltár előtti szónoklata zárja, betűhív közlésben.

A mű elején Fónyad Pál István bevezetőjén kívül három ajánlást is olvashatunk. Nem szoktunk sok figyelmet fordítani az ilyen oldalakra, pedig érdemes, hiszen egyfajta útmutatóként szolgálnak a kötethez. Azt is mondhatjuk, velük közösen dolgozunk fel az életrajzot, hol egyetértve, hol esetleg vitatkozva velük.

Ráhner Máté élete nemcsak a várossal, hanem az 1848–1849-es forradalommal és szabadságharcával is összefonódott. Huszonhat évesen, 1836 májusában iktatták be sárvári lelkésznek, és egyúttal a tanítás feladatát is átvette. A közösségnek ekkor még nem volt iskolaépülete, de 1839-ben gyűjtés indult az iskolaépítés céljával. A megvalósításra több mint egy évtizedet kellett várni: az intézmény 1852-ben nyitotta meg kapuit. Ráhner lelkész mindennapjait a tanítás és a két nyelven – magyarul és németül – tartott istentiszteletek töltötték ki. A nyugodt, bár nehézségekkel teli hétköznapi világába csapott bele 1848 forradalma, majd az ősztől kibontakozó szabadságharc.

Ráhner Máté, vállalva magyarságát, kiállt a forradalom ügye mellett. Hívei mellett maradt, és rendszeresen kihirdette a magyar kormány rendeleteit. (A magyarságról fontos adat, hogy tízéves korától kezdte tanulni a nyelvet.) A szabadságharc után pár hónapig bujdosott, majd önként jelentkezett Szombathelyen. A haditörvényszék végül felmentette a vádak alól.

A lelkész a forradalom és szabadságharc után Nemeskoltára került. Bár már 1849 márciusában lelkésszé választották, de az említett bujdosás és a vizsgálati fogság miatt csak 1850 augusztusában foglalta el állását. Alig két év múlva a Vasi Közép Egyházmegye esperese lett, majd 1865-ben újraválasztották erre a tisztségre. Az egyházmegyei törvényszékben szintén vállalt feladatot, 1871-ben és 1875-ben közbíróként. Mindez mutatja, hogy a lelkészi munka mellett az egész egyházmegye sorsát is a vállára vette, és lelkiismeretesen vitte az ügyeket.

Írásaiban közvetlen és tágabb környezetén túl is tekintett. Rendszeresen állást foglalt a *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* című hetilap hasábjain zajló vitában. Tollát néha bizony erős kritikával színezett tintába mártotta. Különösen kikelt a tanítók képzetlensége ellen. Említ közülük olyat, „ki elébb borbély legény volt és sült tudatlan”, vagy „gombkötőből, kalmár inasból, falusi tanulóból vált” tanítóvá. A tanítóképzés problémája még évtizedekig jelen volt, csak a század végén került sor e területen reformokra, felekezetektől függetlenül.

A könyvben nyomon követhetjük mindezeket a vitákat, véleménycseréket; szépen kirajzolódik a 19. század közepének, második harmadának mindennapi egyházi élete. A függelékben olvasható eredeti prédikáció és szónoklat szövege pedig közelebb hozza számunkra Sárvár

Fónyad Pál István: Ráhner Máté (Matthias Rahner) – A rebellis és konszolidált egyházépítő evangélikus lelkész. Sárvár, 2020.

meghatározó, a világtörténelem forrágába is belépő lelkészének gondolatvilágát.

A szerző alaposágát jelzi, hogy a Ráhner Máté életrajzát tartalmazó harmadik oldalt száznolcvankét jegyzettel látta el. A források közt szerepelnek jól és kevésbé ismert szakmunkák magyar, illetve német nyelven. Fónyad Pál István a meglévő adatok alapján foglalt állást. Nem szuperhősnek ábrázolja Ráhner Mátét, hanem hétköznapi emberként mutatja be, aki egy adott pillanatban egyetlen döntésével hosszú válik. Ennek kimondását azonban a kötet az olvasóra bízta.

■ TAKÁCS ZOLTÁN BÁLINT

A szerző történész, a Nádasy Kulturális Központ – Nádasy Ferenc Múzeum, Művelődési Központ és Könyvtár intézményvezetője

Írásunk a sárvári könyvbemutató elhangzott méltatás rövidített, szerkesztett szövege

Felnőtthittel Isten gyermekeként

Hitkérdések protestáns szemmel
– beszélgetés Szabó B. András lelkésszel

„A mai protestantizmus nem károgó hangja, hanem teljes jogú, konstruktív építőeleme Európának” – mondja dr. Szabó B. András. A Luther Kiadó gondozásában jelent meg a *Hitkérdések protestáns szemmel* című kötet, szerzője a jelenkori protestáns gondolkodás egyik legmeghatározóbb személyisége, Wolfgang Huber korábbi berlini püspök, a Németországi Protestáns Egyház volt vezetője. Az olvasót a keresztény hit fő kérdésein végigkalauzoló könyvről és az általa felvetett kérdésekről beszélgettünk a magyar fordítás lektorával, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének adjunktusával, a Melanchthon Evangélikus Szakkollégium igazgatójával.

– Miért tartották fontosnak, hogy Huber könyve magyarul is megjelenjen?

– A könyvet németül a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára adták ki azzal a szándékkal, hogy bemutassa a protestáns tanítást. Arra világít rá, hogy protestánsként miben hiszünk. A könyvet igyekeztem konzervatív, liberális és evangélikál szempontok szerint is olvasni. Azt vettem észre, hogy más-más pontokon, de mindenki talál benne olyan részt, amivel nem ért egyet. Ekkor megnyugodtam, mert ez kifejezi, hogy ez a könyv valahol középen helyezkedik el. Huber a protestantizmus értékeit, aktualitását szeretné megerősíteni. Nem csak azzal, hogy leírja, hogy mi történt, hanem kifejezetten a hit tartalma alapján. Végigvezet azon, hogy mit tanít, hogyan gondolkodik az evangélikus egyház most, a 21. század elején. Ebből a szempontból ez hiánypótló kötet.

– Világnézetet ad a könyv, rámutat, hogy – magukkal a leírtakkal való vitaközben is – evangélikusként miként láthatjuk a világot. Huber számos kritikát is megfogalmaz. Ilyen többek között a reformátorokhoz való viszonyunk – a szerző hangsúlyozza, hogy „az evangélium követése olyan mérték, amelynek magukat a reformátorokat is alá kell vetnünk”.

– A német evangélikussághoz képest is nagyon erősen a történelmünkben élő

egyház vagyunk Magyarországon. Ez azonban nem feltétlenül negatívum, hiszen nagyon sok tekintetben tud ez megtartóerő lenni, sőt rengeteg teológiai vitát is meg lehet ezáltal „spórolni”, mert a történelmünkre koncentrálunk. Ezt az érzést erősíti egyetemünk udvarán a hatalmas Luther-szobor és a kisebb méretű Melanchthon-szobor is. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján is elsősorban a történelmi vonatkozásra, valamint arra koncentráltunk, hogy azt reprezentáljuk, milyen szerepet töltött be a társadalomban a protestantizmus. A könyv azonban nem ezt erősíti. Sokkal inkább az a tartalmi kérdése, hogyan hisz másképpen, vagy miben hisz ugyanúgy a 21. század elején egy evangélikus ember, mint a reformátorok. Arra is kísérletet tesz, hogy megfogalmazza, a mai világ aktuális vitáiban hogyan lehet úgy véleményt formálni, hogy annak bibliai megalapozottsága legyen.

– „A Krisztus-hit megvallásának képessége saját kipróbált és végiggondolt válaszokat igényel” – ön így fogalmaz a kötethez írt előszavában. Ez a spirituálisra is igaz.

– Nagy veszélyt jelent, ha bármelyik felekezetet vagy vallás egyszerű válaszokat ad, és gyermeket, infantilis állapotban tartja a híveit. Ehhez képest a protestantizmus felnőttként tekint az egyház tagjaira. De úgy tekint rájuk felnőttként, hogy Isten

gyermekeinek tekinti őket. Azaz egyfajta pozitív gyermekség van ebben a tanításban, de nem kell feladnunk ehhez azt, hogy gondolkodó felnőttek legyünk. Huber id. Christoph Blumhardtot idézi: „Az embernek kétszer kell megtérnie: egyszer lelkivé kell válnia a természetes emberből, aztán pedig a lelki emberből természetessé.”

– Miként lehet ezt a hétköznapi életben megélni?

– Huber a bibliai igék mellett rendszeresen hivatkozik korálszövegekre. Ez jól mutatja, hogy evangélikus énekeink mennyire központi elemeit képezik spiritualitásunknak. A felnőtt szabadság azt is jelenti, hogy evangélikusként teljes szabadsággal rendelkezünk. Az egyház az egyéneket segíti és támogatja a személyes istenkapcsolatuk megélésében. Ez individualistának is hangozhat, de való-

jában felelősséget ad az egyénnek, hogy élje és cselekedje a felelős hitből fakadó életet. Vagyis nem az a kérdés, hogy jó-e az egyház, hanem az, hogy megteszek-e mindent, hogy minél előrébb jussak a hitben – és ebben számomra az egyház és a gyülekezet tud segítséget nyújtani.

– Huber a keresők felől érkező igé-nyekre is reflektál. Ebben a vonatkozásban is a spiritualitás kerül elő kérdésként.

– A magyar és a német társadalomra is igaz, hogy nagy a spirituális igény, és az is, hogy az ebből fakadó elvárást a

– Huber kritikusan tekint a túlzottan intézményekre épülő egyházra, helyette a felelős hit kérdését és megélését, a gyülekezeti közösség erejét hangsúlyozza. Mit üzen ez számunkra?

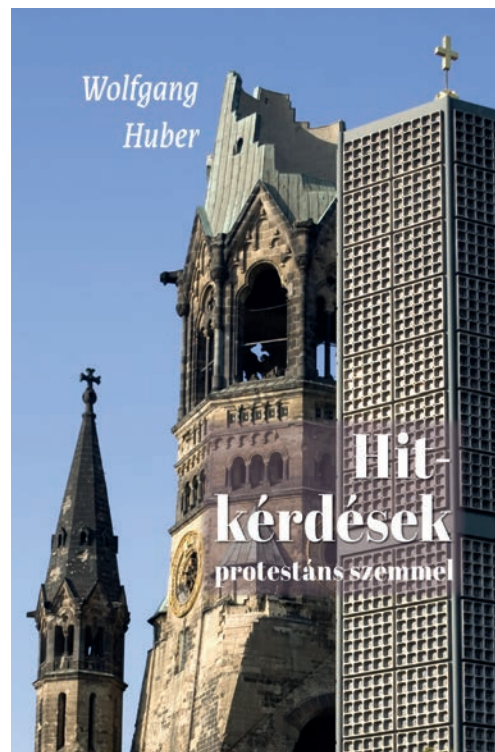
– Ez az egyik legizgalmasabb kérdésünk, amely a magyarországi evangélikusság előtt áll. Az intézmények súlya itthon is nagyon megnőtt. Míg a társadalom részéről minimális kritika érkezik az oktatási vagy diakóniai intézményeink felé, de az egyház tartalmi küldetésével kapcsolatban, azaz a hitkérdések vonatkozásában erős megosztottság tapasztalható. Felekezeteink is könnyen elmennek abba az irányba, hogy ahol nagyobb a „lehetőség”, arra mozdulnak el, vagyis a társadalmi küldetést erősítik. Ebből a szempontból Huber kritikus: azt a fajta tartalmi mélységet, amit a gyülekezet és annak közössége ad, intézményi, konkrét cselekedetekkel nem lehet pótolni. Ez a kettő csak kéz a kézben működhet.

– Ezért is hangsúlyos Huber könyvében a gyülekezet mint közösség.

– A nyugalmazott püspök rámutat, hogy mit jelent a gyülekezet mint Krisztus teste, mint Isten népe vagy mint az élő kövek háza. A gyülekezet-központú egyház lehetőségét vázolja fel. Huber arra is felhívja a figyelmet, hogy a gyülekezet nem uniformizált, hanem egy fontos, meghatározó élmény által összekötött, de különböző embereknek a közössége.

– A különbözőség és hasonlóság vonatkozásában kiemelendő az az árnyaltság, ahogyan a könyv az ökumenéről szól.

– Huber pozitívan ír az ökumenéről, de úgy teszi, hogy nem mond le a felekezeti identitás igényéről. Megfogalmazza, hogy mi az evangélikusság, vázolja a meggyalulásból eredő szabadságot és emberképet. A hit virtuozai, vagyis kimagasló

Wolfgang Huber: Hitkérdések – protestáns szemmel. Luther Kiadó, Budapest, 2021. Ára 3800 forint; a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában 3420 forint

liumhoz hűen élnek és gondolkodnak. Így a hit példáit közvetlen közelünkben lehet észrevenni. Ilyen egy nagymama, aki megtanítja imádkozni az unokáját, vagy egy édesapa, aki templomba jár a gyermekével. Ők adják az egyház tekintélyét.

– Mi az ön számára a könyv legfontosabb üzenete?

– Az, hogy 2021-ben evangélikus kereszténynek lenni nem történelmileg meghaladott, nem szellemileg leszálló ágban levő nézet, hanem élhető, tartalmas és jó lehetőség. Huber könyve bemutatja, hogy evangélikus gondolkodásunk, értékeink nem valaki ellen, hanem az evangéliumból fogalmazódnak meg. Ez a másik felé nyitott, de saját identitással rendelkező önértékelést ad.

– Kiknek ajánlja a könyvet?

– Egyrészt ajánlom szakkollégiumunk hallgatóinak. Ők nem teológiát tanulnak, eltérő a hit- és egyházismeretük. Velük fejezetenként fogunk a teremtésvédelemről, a reformációról és más kérdésekről beszélgetni. Ez a könyv dialógusban is használható, így bibliaórai feldolgozásra, beszélgetések alapjául is ajánlható. És ajánlom azoknak, aki szívesen elgondolkoznak a hit kérdésein.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

fővonalú protestáns felekezetek nagyon nehezen tudják teljesíteni. Az igényre legjobban a kisegyházak és a keleti vallások reagáltak. Wolfgang Huber szerint

„Az embernek kétszer kell megtérnie: egyszer lelkivé kell válnia a természetes emberből, aztán pedig a lelki emberből természetessé.”

nem az iszlám a legnagyobb kihívás a kereszténység számára – lehet, hogy politikailag és társadalmilag az –, hanem a keleti vallások, elsősorban a buddhizmus.

és széles körben elismert személyiségei helyett a hit hétköznapi hőseire teszi a hangsúlyt. Azokat a keresztény embereket állítja a középpontba, akik az evangé-

Illem, kellem, jellem

Amikor először beléptem Z. település alsó tagozatos általános iskolájába, azt hittem, nem jó helyen járok. Leendő tanítványaim először is majdnem fellöktek az ajtóban, hogy ők léphessenek ki, és ne én be. Köszönniük nem sikerült, viszont jó hangosan megjegyezték egymás között, hogy a napközis tanárunk mennyit öregedett és hízott a nyáron. A termem kulcsát nem volt egyszerű megszerezni, az ügyeletest alig találtam meg, ő viszont rögtön megpróbálta kitalálni, hogy ki lehetek, így nem jutottam szóhoz. Amikor végre rájött, hogy egy iskolában fogunk tanítani, úgy nyújtotta felém a kezét, hogy hátrább ugrottam, mert azt hittem, hasba szúr. Vagyis az első benyomásom nem volt éppen jó.

A tanév első órái bizony azzal teltek el, hogy köszöntünk, bemutatkoztunk egymásnak, és egy kicsit egymás tiszteltéről beszélgettünk a gyerekekkel. Gyakoroltuk, hogyan hallgatjuk végig a másik mondanivalóját, és hogyan figyelünk oda arra, hogy mi mennyire érdekli a másikat.

Ahogy sikerült valóban beszélgetnünk, azért kiderült, hogy jó szándékú gyerekek ők, de tényleg fogalmuk sincs róla, mit is várnak el tőlük. Mivel majdnem mindannyian túlkorosak voltak, és bizony az iskola után a munkakeresés közben is fontos, hogy milyen benyomást keltünk, megtanultunk sokkal figyelmebben viselkedni egymással.

Lefektettünk néhány szabályt is. Aki belép az ajtón, az köszön először. Hangosan és érthetően, lehetőleg a másik szemébe nézve, de legalábbis felé fordulva. Ha udvaron vagy utcán találkozunk, akkor a fiatalabb üdvözlözi az idősebbet, a fiú a lányt, a beosztott – például a tanítvány – a felettesét. A köszönést mindig viszonzozzuk. Ha valakivel együtt megyünk,

és ő köszönt egy számunkra ismeretlen embert, illik nekünk is köszönteni az ismerősünk ismerősét.

Egy idő után ez már olyan jól ment, hogy új dolgot tanultunk. Ha kezet fogunk, a nő nyújtja először a kezét. Ha fiúk fognak kezet, az idősebb kezdeményezi ezt. A bemutatkozást az kezdi, aki először nyújtotta a kezét. Sose nyújtunk bal kezet valakinek, és mindig felállunk az üdvözléshez.

Az ajtóban előreengedjük a tanárokat, a nálunk idősebbeket, a hölgyeket (még ha kislányok, akkor is). Ez érvényes a tömegközlekedési eszközökön is. Ha például buszra szállunk fel, ott is előreengedjük a nőket és az idősebbeket. Utazás közben átadjuk az ülőhelyünket a várandós vagy kisgyermekes anyáknak, valamint a nehezen mozgóknak, idősebbeknek. Közösségi térben nem hangoskodunk, nem zavarunk másokat. Leszálláskor megkérdezzük a rászorulókat, hogy segíthetünk-e. Ha valaki elfogadja tőlünk, akkor leemelhetjük a csomagját, és felajánljuk a karunkat, amelyre támaszkodhat a lépcsőkön lefelé jövet.

Ezzel az ismeretanyaggal már színházba is el mertünk menni. Mivel falun mindenki köszön mindenkinek, azt is megbeszéltük, hogy városban ez nem így megy. De nyilván üdvözölni fogjuk a művelődési ház dolgozóit, a jegyszedő néni-keket, ruhatárosokat, akikkel dolgozunk lesz.

A sorban már ülő emberekkel mindig szemben kell lennünk, miközben a helyünkre megyünk. A darab közben nem illik rágózni, szotyolázni, zacskóval zörögni, alapvetően semmilyen zajt csapni. Nézőtéren nem eszünk. Ha feltétlenül kell, inni szabad a magunkkal hozott kis üvegből. Megbeszéltük azt is, hogy az előadás idejére a mobiltelefonokat mindig ki kell kapcsolni. A műsor közben a lábunknak a földön a helye. Nem tesszük senki nyakába, térdére. A szünetben érdemes felállni, ilyenkor megünnösködjünk el mosdóba is, ha szükséges.

Még így is maradt, amit nem beszélünk meg előre, és el is hibáztuk. Most már tudjuk, hogy amikor keskeny járdán megyünk csoporttal, akkor is figyelünk rá, hogy senkit ne lökjünk fel, és más is elférfen mellettünk.

Sok érdekességet olvashatsz az illemszabályokról például a Miillik.hu honlapon. Ha szeretnéd tudni, mennyire vagy járatos ezen a területen, egy illemtani rejtvényvel tesztelheted magad. Itt találod meg: szavazo.hu/szavazas/751/tudni-illik-hogy-mi-illik-te-tudod-illemtankviz.

Bár sokkal élhetőbb lett az osztályban a légkör, még mindig komoly perpatvarok tudtak kialakulni a gyerekek között. Ezeket is mederbe kellett terelnünk, hogy elviselhetőek legyenek. Megbeszéltük hát, hogy veszekedés helyett megtanulunk vitatkozni. Ehhez az első fontos dolog az, hogy nem sértegetjük, hanem végighallgatjuk egymást. Kiderítjük, mi az igazi probléma. Ha hibáztunk, bocsánatot kérünk. Ha szerintünk nincs igaz a másiknak, akkor is joga van végigmondani, amit gondol. Lehet, hogy valakinek más esik rosszul, mint amit mi hittünk. Meg lehet beszélni valamit úgy is, hogy senkit nem becsmérlünk. És ha már itt tartunk: senkire nem mondjuk, hogy öreg, kövér, csúnya, buta, ostoba – különösen nőkre nem.

Így történhetett meg, hogy egyszer csak összetalálkoztam az egyik diákommal az ajtóban, és ő hangosan gondolkodni kezdett, mi is a teendő.

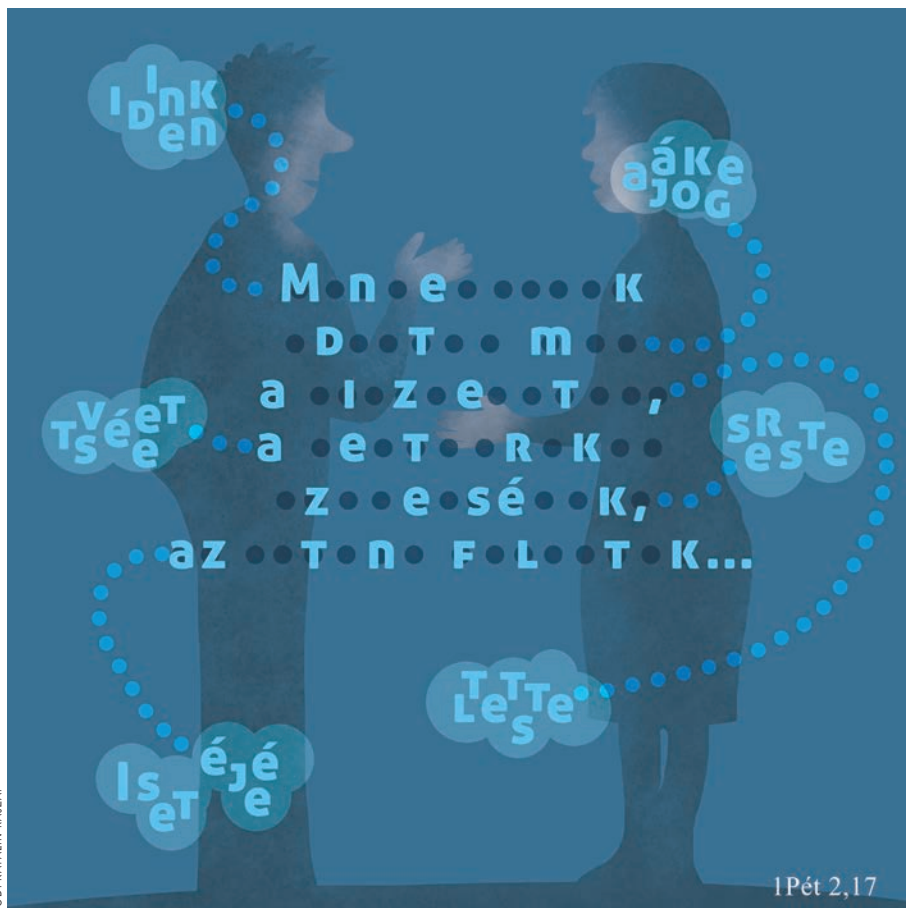
– Tanárnőt előreengedem, mert ön az öregebb.

– Na de nőre ezt sosem illik mondani! – hurrogták le a többiek.

– Ó, bocsánat! Akkor bár a tanárnő szemmel láthatóan szebb és fiatalabb, mint én vagyok, de mivel hölgy, mégis előreengedem. Így már jó lesz?

Ezen persze nagyot nevtünk, de emellett engem meg is hatott, hogy láthattam, mennyit fejlődött ennek a fiúnak a jelleme. Sokkal jobb volt a közelében lenni, és kellemesebb volt már vele beszélgetni is.

Az év végére ez az osztály valóságos kis békeziget lett. Jó volt belépni,

Ha a szövegbuborékok betűit a megfelelő helyre illeszted, értelmes szavakat kapsz – olvasd össze őket, és eljutsz az aranymondáshoz

jelen lenni, lehetett nagyokat vitázni is, mégpedig csúnya szavak nélkül. Az csak a ráadás volt, hogy mindenki agyba-főbe dicsérte a gyerekeket. De meg is érdemelték. Nem a képességeik, hanem a hozzáállásuk változott meg. Nem lettek

zsenik, de tisztelettudóak igen. Az alatt a tanév alatt többet tanultak az életben fontos dolgokról, mint képzelnének.

Ha valakinek megadjuk a tiszteletet, az már egy lépcsőfok a szeretet felé. A szeretet pedig mindig jó irány.

Játék. Ha nehéz végighallgatni a többieket, gyakorolhattok adogatós játékkal. Szükségetek lesz hozzá egy stresszlabdára vagy babzsákra. Az a szabály, hogy mindig csak az beszélhet, akinek éppen a kezében van. Ugyanennek a játéknak a továbbfejlesztett változata a *Bumm!*, amikor egy „időzített bomba” élesedési idejéig mondhatja el a válaszát egy-egy játékos. Ez az idő pedig minden esetben más és más, a néhány másodperctől a másfél percig terjedhet. Jól fejleszti a türelmet, figyelmet mindkét játék.

Keresztyén karácsonyi könyvvásár

2021. december 3-4.

péntek 14-20, szombat 10-19 óra

*Lónyay Utcai Református Gimnázium
1092 Budapest, Kinizsi utca 1-7.*

Bibliák, egyéb könyvek, ajándéktárgyak

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórája

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: [Mediaklikk.hu](http://mediaklikk.hu)

A budavári evangélikus szabadegyetemen november 22-én, hétfőn 19 órai kezdettel a Bécsi kapu téri evangélikus templomban (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) dr. Fabiny Tamás elnök-püspök tart előadást – rövid áhítat után – az ötven éve elhunyt Túróczy Zoltán evangélikus püspökről *Akit háromszor szólított meg Jézus* címmel. „Háromszor, különböző egyházkerületekben választották meg püspöknek, de az állami önkény háromszor állította őt félre. Péterhez, Jézus tanítványához hasonlóan őt is háromszor szólította meg a Mester: »...szeretsz-e engem?»» (Fabiny Tamás) Az előadás ingyenes, szeretettel várnak minden érdeklődőt.

A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend teremtés-gondozási találkozóját a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának épületében (Budapest XI. ker., Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben rendezik november 21-én 16 órától. Áhítatot tart Réz-Nagy Zoltán elnök-apát. A konzultáció során a mesterséges intelligencia és az elektromos járművek alkalmazásának hitéleti és környezeti feltételeiről tanácskoznak.

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

Világsztárok a jubileumi budavári Bach-fesztiválon

A budavári evangélikus templomban 2017-ben szentelték fel Magyarország legnagyobb barokk stílusú orgonáját. Ekkor rendezték meg – a templom új ékessége és a bachi gyökerek előtt tisztelegve – az első budavári Bach-fesztivált, idén november 23. és december 15. között pedig már a tizedik alkalommal várja a rendezvény Bach műveinek szerelmeit. Bán Istvánnak, a Budavári Evangélikus Egyházközség orgonista-karnagyának személyes hangú hívogatóját közöljük.

„Íme, eljön az Úr a népek üdvözítésére, és hallatja dicsőséges hangját szívetek örömére.” (Ézs 30,27–30) A budavári evangélikus gyülekezet lelkesze, Péter Zoltán advent 2. vasárnapjának igéjét választotta a nemzetközi fesztivál mottójaként. „Ünnepre hangolódásnak is kiváló és lelket emelő a zenei program-sorozatunk. A budavári templom nemcsak a gyülekezet találkozóhelye, hanem színvonalas zenei események kapcsán nemzetközi találkozóhellyé is változik. Az egyházzene Isten népének reagálása, életjele, fohásza és dicsőítése is egyben Isten igéjére válaszul” – mondta az eseményről a lelkesz.

Az orgonaszenteléskor rögtön láttuk: nemcsak Budavár új ékességében van rengeteg művészi potenciál, hanem az új hangszeret övező érdeklődés is hatalmas,

szakmai szinten éppúgy, mint a kulturális életben. Azóta évente két Bach-fesztivált rendezünk: pünkösdkor tiszta Bach-műsorról, változatos előadói apparátussal, ősszel nemzetközi orgonafesztiválként. Most következő jubileumi sorozatunk túlnő eddigi rendezvényeinken is: olyan rangos fellépők szólaltatják meg csodálatos orgonánkat, akik Magyarországon még sosem léptek fel együtt egy sorozatban.

A neves művészek várakozással érkeznek gyönyörű hangszerünkhöz Európa első számú templomainak ikonikus orgonái mellől: Suzanne Z’Graggen (jezsuita templom, Luzern); Matthias Havinga (Koepelkerk, Amszterdam); Albrecht Koch (freibergeri dóm); Thomas Ospital (Szent Euszták-templom, Párizs); Gerhard Löffler (Szent Jakab-templom, Hamburg); Mari Fukumoto (Weimari Liszt Akadémia).

A műsorok izgalmasak, hiszen a mottó – „Bach + 1” – minden művésznek szabad kezét ad, mivel vagy kivel párosítja a nagy mester életművét. Lesz zenekari koncert is, amelyen Bach- és Vivaldi-concertók csendülnek fel (Borsányi Márton – orgona, Nagy Csaba – lant és a Bach Akadémia Budapest zenészei), a *Klavierübung III.* manualiter korárelőjátékaihoz kapcsolódóan pedig énekekben szólalnak meg a négy szólamú Bach-korálok (Bán István és a Bach Akadémia énekesei).

A fesztivál ideje alatt a templomtérben Eifert János fotóművész és Kiss Viktor festőművész közös tárlata tekinthető meg. Alkalmaink – gyülekezetünk és egyházunk misszióját követve – ingyenesek, hogy a magaskultúrát mindenki számára elérhetővé tegyük.

Budavár Bach-fesztiválja különös színnel ragyoghat a nemzetközi koncertéletben, mindvégig ötödik evangélistánk, Johann Sebastian Bach előtt tisztelegve, az Úr dicsőségére.

Bővebb információk olvashatók a *Budavári Bach Fesztivál* Facebook-oldalon. ■

FOTÓK BÁN ISTVÁN ARCHÍVUMÁBÓL

Kell-e nekünk menő egyház?

Ötvenéves a Jézus Krisztus szupersztár

Fél évszázada mutatták be a New York-i Broadwayn a brit szerzőpáros, Andrew Lloyd Webber és Tim Rice rockoperáját, a Jézus Krisztus szupersztárt. Ennek kapcsán azon morfondíroztam, vajon mit jelent nekem ez a mű ma. Nem sokra jutottam. De ahogyan erről gondolkodtam, megfogalmazódott bennem a kérdés: kell-e nekünk menő egyház?

Gimnazista koromban – csakúgy, mint mindenki más – nagyon kerestem magamat, és nagyon kerestem valamit vagy valakit, a fizikai valóságon túli világot, valami többet, magasabbat, ízesebbet, olyat, ami – ha nem is ad mindenre választ, de – elfogadható keretbe rengezi azt, amit életnek nevezünk. Keresésem kudarcot vallott, mégis happy end lett a vége, ugyanis sok-sok próbálkozás és vargabetű után nem én találtam valamit, hanem rám talált Valaki. De ez egy másik történet...

A hitemet, amely ekkor még nagyon friss volt, megpróbáltam beilleszteni a mindennapok kamaszvalóságába. Nem mondom, hogy egyszerű volt. Olyan családban nőttem fel, ahol kultusza volt a rockzenének: Beatles, Rolling Stones, Jimi Hendrix, Led Zeppelin, Frank Zappa, Deep Purple, Janis Joplin, Santana, Jefferson Airplane, The Doors... Akkoriban abszolút hidegen hagyott a kilencvenes évek pop- és diszkózenéje, teljesen beleszerelmesedve a hatvanas-hetvenes évek rockzenéjébe.

Így nem meglepő, hogy nagyon hamar rátaláltam a *Jézus Krisztus szupersztárra*. Elsősorban a zenéjére, majd a filmre is (amely nekem sokkal jobban tetszik, mint a musical, de ízlések és pofonok). „Igen – gondoltam –, itt van az, ami nekem kell. Ebben benne van Jézus is, meg a kedvenc zenei irányzatom is.” Erre csak ráerősített, amikor a kétezres évek elején a gyülekezeti ifiórán teli torokból énekeltük a „Kenyered és borod táplál engem” kezdetű dalt, amely a rockopera utolsó vacsorai jelenetéhez írt ének magyar nyelvű változata.

1971. október 12-én mutatták be a Broadwayn minden idők egyik legsikeresebb és legkedveltebb rockoperáját, a *Jézus Krisztus szupersztárt*, tehát idén öt-

venéves. Isten éltesse! Nem tudom, hogy megírásakor az alkotási vágyon és a pénzkeresésen túl mi motiválta a szerzőket. Lehet, hogy volt mögötte hit is, nem tudom. Azt viszont tudni vélem, hogy Jézus

JELNEFFOTO A JÉZUS KRISZTUS SZUPERSTÁR CÍMŰ FILMBŐL

személyét ez a mű emelte be az akkori mainstream popkultúrába, és bizony hatalmas sikert aratott.

Ezzel párhuzamosan egy ellenkező irányú folyamat is lezajlott, mégpedig a popkultúra, de főleg a kortárs zene (újra) beemelése az egyházba. Ennek egyik eklatáns példája a Calvary Chapel egyházi mozgalom [*független protestáns gyülekezetek közössége – a szerk.*], amely a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején az istentiszteleti könnyűzene úttörője volt. Hála érte! Ötven éve zajlik ennek mentén egyfajta ingamozgású folyamat. Hol a jó könnyűzene, a korszerűség, a „hétköznapi” mondanivaló modernsége, hol pedig épp ellenkezőleg, a gyökerekhez való visszatérés, a „csak azért sem”, a tradicionalitás misztikája az aktuális „Szent Grál”. Mert majd ettől fog megmaradni az egyház.

Megmaradni? Micsoda félelemmotívált kifejezés! Az egyház nem megmarad-

ni akar, hanem életet hordoz. Örök életet! És a feladat az, hogy ezt át tudjuk adni a lehető legtöbb embernek úgy, hogy az gyökeret ereszthessen a szívükben, és az égisz növekedjen. Ehhez a tartalomhoz kell alakítani a formákat.

Kell nekünk menő egyház? Szerintem nem. Nincs szükségünk a korszellemhez végtelenen igazodó, „kül kereszténységre”. „Aki a korszellemmel házasodik, hamar megözevgyül” – mondja Kierkegaard dán evangélikus filozófus-teológus. De nincs szükségünk hagyományegyházra, a megszokásaiba és a múltjába végtelenig kapaszkodó, muzeális zárványra sem.

Krisztusra van szükségünk, akinek teste az egyház! (1Kor 12,27) Arra a Krisztusra, aki merített az előtte lévők Istentől jövő hagyományából. Arra a Krisztusra, aki érthetően, világosan és hatásosan, a hétköznapi nyelvén, a mindennapok valóságában, a valódi életből vett példákkal

fogalmazta meg a megfogalmazhatatlant. És arra a Krisztusra, aki nem átalott bármit felrúgni (akár szó szerint), ha az üzenet ezáltal tudott célba érni.

Ez nem az egyszerű út. Nincs egymondatos megfejtés. Küzdelem van és kapcsolat: küzdelem a földön és kapcsolat az éggel. Ebben a „még nem – már nem” állapotban vagyunk mi, az egyház.

„Annakokáért, mivelhogy ilyen szolgálatban vagyunk, a mint a kegyelmet nyertük, nem csüggedünk el; Hanem lemondunk a szégyen takargatásáról, mint a kik nem járunk ravaszságban, és nem is hamisítjuk meg az Isten ígését, de a nyilvánvaló igazsággal kelletjük magunkat minden ember lelkiismeretének az Isten előtt.” (2Kor 4,1–2; Károli-fordítás)

■ KOVÁCS VIKTOR

Az írás a Kötőszó evangélikus blogon jelent meg október 18-án.

Él az Igehirdetés-felhő

Elsőként Túróczy Zoltán kézíratos prédikációi olvashatók

A 2018–2024-es időszakra meghirdetett országos felügyelői program a 20. századi magyarországi evangélikus prédikációs hagyatékek feltárására, megőrzésére és – lehetőség szerint – hozzáférhetővé tételére hívott fel 2019 reformáció havában. Túróczy Zoltánra emlékezve az ő prédikációival nyílt meg a nagyközönség számára az Igehirdetés-felhő.

Prőhle Gergely országos felügyelő kezdeményezését az Evangélikus Hittudományi Egyetem és az Evangélikus Országos Gyűjtemény karolta fel, és közös tervet készített a gyakorlati megvalósításra. Az egyetemhez 2019-ben került a család adományaként dr. Markotay Eszter könyvtárából – Biczó Jolán és dr. Velsz Sándor közreműködésével – egy nagyobbak mondható, főként gépiratos igehirdetés-gyűjtemény, melynek nagy része Túróczy Zoltán püspök igehirdetéseit tartalmazta.

A projekt elindításakor fontos szempont volt, hogy olyan felületen tegyük hozzáférhetővé az anyagot, amely képes az egyedi visszakeresésre (például bibliai hely, igehirdetési helyszín, alkalom, tárgyszó, pontos dátum szerint), a digitális anyag kezelésére, a teljes szövegű kereshetőségre, és mindemellett valamilyen módon kapcsolódjék a gyűjtemények korábban indított projektjeihez (*Magyar Evangélikus Digitális Tár – MEDI-T, Magyar Evangélikus Bibliográfia*, online könyvtári katalógus).

Az új felületre való átállás 2021 januárjában indult el, az anyagok feltöltése pedig nyáron kezdődött el. Az evangélikus integrált katalógusban (*Liberty.lutheran.hu*) most már külön fülön (*Igehirdetés-felhő*) kereshető az ilyen módon feldolgozott anyag (jelenleg Túróczy Zoltán prédikációi). Ezen a fülön keresztül egy-egy gyorskeresés lefuttatásával tud elindulni az igehirdetések iránt érdeklődő kutató. Az *Összetett keresés* felületen az „Igehirdetés” típusra szűkítve indíthatjuk keresésünket.

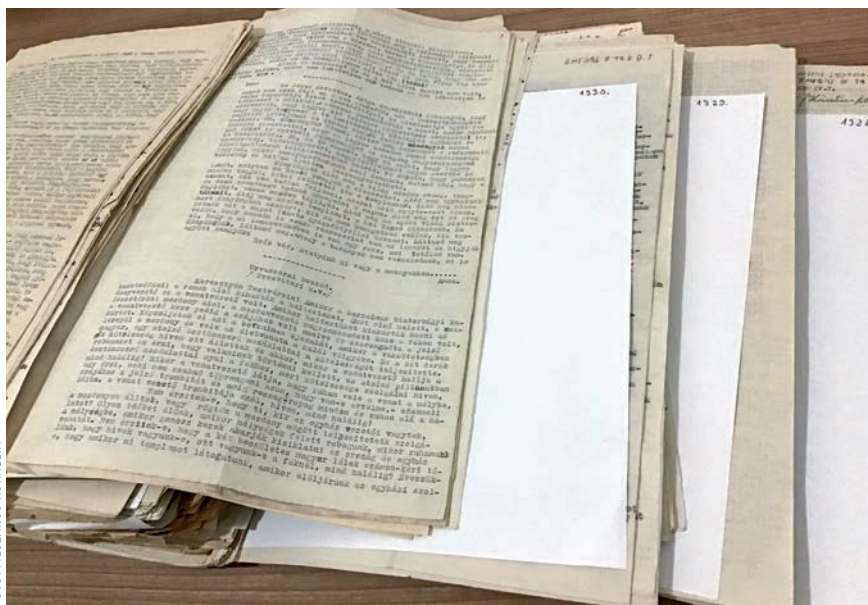
A jövőben több anyag feltöltésével érdekessé válhat az is, hogy ugyanazon textusról melyik lelkész mikor mit prédikált. Meg lehet nézni, hogy egy konkrét napon (például 1944 karácsonyán) melyik szószékről milyen igehirdetés hangzott el. Lekérhetjük egy-egy településhez kapcsol-

ódó igehirdetések listáját is, emellett pedig a legtöbb esetben egyből olvasható, hallgatható, nézhető tartalmat kapunk.

Az eddig feldolgozott prédikációk közül néhány érdekesség: bibliaórai sorozat, amely a Biblia női alakjairól szól, vagy a kilencven évvel ezelőtti refor-

Balogh Krisztnának, az Evangélikus Országos Könyvtár vezetőjének a tájékoztatása szerint eddig huszonnyolc *Igehirdetés-felhő* adatlapot kaptunk. Hamarosan befejeződik id. Kendeh György tizenöt kötetnyi gépiratos prédikációjának a digitalizálása, elkezdődött a Deák téri szellemi műhelyben keletkezett igehirdetéseké. Az Evangélikus Országos Levéltárba is folyamatosan érkeznek be a hagyatékokkal együtt az igehirdetés-kéziratok is.

A széles körű gyűjteményi együttműködés során a beérkezett gépiratok és

FOTÓ: MÉSZÁROS KORNÉLIA

mációi ünnepi igehirdetés, amelynek a végén a presbiteri úrvacsora keretében megemlékeztek a biatorbágyi merénylet két áldozatáról is.

A Túróczy-prédikációk mellett elkezdődött Győri András Timótheus [*operatőr, az Evangélikus Információs Szolgálat munkatársa – a szerk.*] hang- és videóanyagának a feldolgozása is. Ebben is találhatunk prédikációkat. Ha valaki az *Igehirdetés-felhő* fülön például Fabiny Tamás nevére keres, akkor meghallgathatja a püspöknek azt a prédikációját, amely tíz évvel ezelőtt, 2011. április 12-én hangzott el, amikor a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottságának tagjai elültették egyházunk fáját a wittenbergi Luther-kertben.

kéziratok behasonlításában, digitalizálásában, nyilvántartásba vételében, feldolgozásában az Evangélikus Hittudományi Egyetem és az Evangélikus Országos Gyűjtemény munkatársai mellett részt vettek – az egyetemen meghirdetett levéltári és múzeumi gyakorlat keretében – hallgatók (Balázs Fanni, Hegedüs Kende Kristóf, Slezák Bence, Tóth Kornél), a Forum Hungaricum digitalizáló munkatársai, valamint a győri Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény vezetője, Világi Dávid.

■ MÉSZÁROS KORNÉLIA,
az Evangélikus Hittudományi Egyetem
könyvtárának vezetője

■ HUBERT GABRIELLA,
az Evangélikus Országos Gyűjtemény
igazgatója

Szombat vagy vasárnap?

*Csepregi Zoltán előadása
a nyugalom napjának értelmezési lehetőségeiről*

A reformáció öröksége címet viselő, a Magyarországi Luther Szövetség és az Evangélikus Országos Gyűjtemény által szervezett rendezvénysorozat legutóbbi alkalmán október 28-án adott helyet az Evangélikus Országos Múzeum. Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora A nyugalom napja a wittenbergi reformátoroknál címmel tartott előadást.

Aki csak egyszer látta és hallotta, biztosan nem felejtí el a *Don Giovanninak*, Mozart népszerű operájának a zárójele-
netét. A címszereplő meghívja magához a temetőben nyugvó kormányzó szobrát, „aki” elfogadja az invitálást. Az életre kelt szobor megjelenése a színpadon Mozart tolmácsolásában a zeneirodalom egyik legmeggrázóbb pillanata.

Szobrokat megeleveníteni veszélyes. Csepregi Zoltán ezt a veszélyes varázslatot hajtotta végre az előadásában. Luther több mint ötszáz éve gondosan formált és csiszolt szobrát elevenítette meg – a megdőbbenés pedig ezúttal sem maradt el.

Az előadás címe alapján valószínűleg kevesen számítottak a megrendítő tartalomra, hitünk lényegét érintő kérdésvetetésre. A szombat vagy a vasárnap legyen-e a heti pihenőnap? Luther válasza nem meglepő, érvelése viszont annál elgondolkodtatóbb: „...szabadon kiválaszthatnánk a hétfőt vagy a hétnek egy másik napját, hogy vasárnapra tegyük

azt, amennyiben nem tetszik nekünk a szombat vagy a vasárnap” – hangzott el a reformátor torgau templomszentelési beszédében 1544-ben.

Nem azért kell tehát bármely napon megnyugodnunk, mert a Teremtő a hetedik napon megpihent, vagy mert a harmadik parancsolat erre utasít. A Szentírást oly nagy becsben tartó Luther ezúttal nem a Bibliára hivatkozik, hanem a „természeti törvényre”, amely minden ember szívében megtalálható. Szükségünk van a pihenésre, a munka megszakítására, ezért

pihenünk kell. Pihenésünket úgy szenteljük meg, hogy összegyülekezünk, és az igét hallgatjuk. Ha már vannak erre a célra emelt építményeink (a templomok), és van évszázadok óta érvényben lévő időpon-

szik lehetővé a mindenkori társadalom együttélését, az élet jó rendjét a szívünkbe irt természeti törvény szerint.

A „szombat vagy vasárnap?” kérdést Luther egyik legfelkészültebb ellenfele, Johann Eck lipcsei katolikus teológus vetette fel. Ő úgy érvelt, hogy ha az evangélikusok valóban a Szentírást tekintik egyedüli zsinórmértéknek, akkor a szombatot kell megünnepelniük. Ha nem így tesznek, a Biblia ellenében elfogadják a pápai tekintély által szen-

CARL LESSING: LUTHER ÉS ECK DISPUTÁJA 1519-BEN, LIPCSEBEN

tunk (a vasárnap), akkor nincs különösebb okunk változtatni ezen. Egy igét azért idéz Luther álláspontjának megtámogatásához: „A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért; tehát az Emberfia ura a szombatnak is.” (Mk 2,27–28)

Mi, akik az Emberfiát követjük, hasonlóan urai vagyunk a szombatnak. Luther nem csak a harmadik parancsolattal bánt ilyen nagyvonalúan, a másik hetet sem kímélte. Nem azért kell betartanunk őket, mert Isten egy kőtablóra vésve átadta Mózesnek, hanem mert ezek te-

tesített hagyományt. Ezzel szállt vitába Melanchthon 1530-ban az augsburgi birodalmi gyűlésen. Ecket nemcsak Luther érveivel igyekezett megcáfolni, hanem a pápai tekintély kérdését is belevonta a diskurzusba.

Melanchthon ezzel „magas labdát” adott az Eck által vezetett katolikus fél számára, amely azt kíméletlenül ki is használta. A hitvallásra adott első válaszban ízekre szedték Melanchthon érvelését, és azt állították, hogy aki a szombat helyett a vasárnapot ünnepli, az nem

tekintheti magát evangélikusnak, hiszen továbbra is a pápát követi. A vitának a császár vetett véget, tanácsadói a katolikus válasz élének tompítására utasították a Rómát képviselő teológusokat.

A vita így hivatalosan nyugvópontra jutott, de tovább hatott. Voltak olyan hitűjtők, akiket meggyőzött a katolikus fél érvelése, és elkezdték szigorúbban követni az ótestamentumi parancsokat, így a szombat megtartását. A morvaországi szombatosok az evangélikus és a katolikus fél, valamint a világi hatalom ellenkezését is kiváltották, legtöbb képviselőjük mártírhalált halt.

Csepregi Zoltán előadása *A reformáció öröksége* című sorozat keretében hangzott el. Nem csak az ő gondolatai döbbenetkeltőek azonban a hallgatókat arra, hogy ezt az örökséget ugyan sokszor emlegetjük, de nem ismerjük eléggé. Egy hónappal korábban Béres Tamás professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetője tartott gondolatébresztő előadást Bonhoeffer mai értelmezéséről. Dietrich Bonhoeffer olyan meghatározó teológusa volt a 20. századnak, akit jólesik emlegetni, nevét lehet teológiai, sőt akár politikai zászlókra tűzni, de tanításait komolyan véve mai kegyességünk is alapos felülvizsgálatra szorul. A megmozduló szobrokkal, meg-elevenedő örökségünkkel való találkozás időnként kényelmetlen, mégis érdemes keresni, megbecsülni az ilyen alkalmakat: a megrendülésen túl erőt kaphatunk a továbblépéshez.

A Magyarországi Luther Szövetség idei sorozatának eddig elhangzott előadásai (a már említettek kivételével Blázy Árpádnak az eucharisztia korai értelmezéséről, Krisch Andrásnak a száz évvel ezelőtti soproni népszavazásról, illetve Remenár Krisztinának Hlboky György dallamgyűjteményéről) nemcsak az ismeretterjesztést szolgálták, hanem a szembesítést is a reformáció gazdag örökségével.

Idén még egy alkalommal hallgathatunk meg előadást a sorozat keretében: november 25-én Krähling János professzor, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészettörténeti és Műemléki Tanszékének vezetője a türelmi rendelet előtt épült templomokról szól majd. A korábbi előadások visszanezhetők egyházunk YouTube-csatornáján (lutheran.hu).

■ KERTÉSZ BOTOND

Rangos észt kitüntetés

Észtország fővárosában, a tallinni dómban vehetett át kitüntetést október 10-én Pap Kinga Marjatta angol-észt szakos bölcseész, az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalának korábbi tanácsosa, a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség másodfelügyelője „az Észtországi Evangélikus Egyház javára végzett kiemelkedő szolgálataiért”.

FOTÓ: BARANYA ZSOFIA

Az aratási hálaadó istentiszteleten Urmas Viilma érsek, a Lutheránus Világszövetség kelet-közép-európai régióért felelős alelnöke hirdette az ígét, ezután került sor a 2020-ban és 2021-ben odaítélt egyházi kitüntetések átadására. Miniszterek, a gazdasági élet szereplői, lelkészek, felügyelők, kántorok és egyházfik egyaránt fogadhatták az érsek személyes köszöntését.

FOTÓ: ERIK PEINAR

A mintegy száz díjazott sorában Pap Kinga Marjatta német, dán és finn társak mellett vehette át a kétoldalú kapcsolatok előmozdításáért járó egyházi érdemérmét. A korábbi püspöki tanácsos észt szakos bölcseészként évtizedek óta aktívan részt vesz a magyar-észt kapcsolatok ápolásában. Testvérgyülekezeti és kóruskapcsolatok építése mellett a négyévente megrendezett finnugor lelkészkonferenciák állandó tolmácsa és társszervezője, az új észt énekeskönyv szerkesztési folyamatának külső szakértője. A kétoldalú kapcsolatokon túl a Lutheránus Világszövetségben is folyamatosan segíti a két egyház nemzetközi megjelenését, emellett kulturális és diplomáciai területen is aktív.

Az ünnepi alkalmon a Magyar Köztársaság képviseletében jelen volt Forrai Kristóf nagykövet és Bereczki Urmas nagyköveti asszisztens.

EvÉlet-infó

Mese az evangélikus lelkészlak kutyájáról

Sok evangélikus lelkészcsalád mondhatja el magáról, hogy hűséges négylábú őrzi a házukat, de kevés „lutheránus” kutya mondhatja el magáról, hogy mesekönyv íródott róla. Márpedig a Lajos névre hallgató egykori nagytarcsai tacsókölök ez utóbbiak sorába tartozik.

Gáncs Kristóf: *Lajos kutya megérkezik*. Bertóthy Ágnes rajzaival. Libertine Könyvkiadó, Budapest, 2021. Ára 3499 forint

A Pest megyei település parókiájának korábbi „papgyerek” lakója volt Gáncs Kristóf is, akinek boldog gyermekkorához szorosan hozzátartoztak a kis házikedvencek. Azóta eltelt néhány év, és a kisfiúból azóta nemcsak az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatója lett, hanem kétgyermekes édesapa is, aki gyakran mond lefekvés előtti esti mesét óvodás kislányának. Ezekben a történetekben gyakran elevenednek meg a nagytarcsai lelkészlakban egykor átélt gyermekkori kalandok. A mesék főszereplőjévé pedig a Gáncs család – és a falu – kedvencévé vált Lajos kutya lett, aki „vasárnaponként Apát egészen az oltárig követte a templomban, és azt sem furcsállotta már senki, hogy ott vonult a lelkész nyomában minden esküvőn és temetésen”.

Kristóf kislánya, Mira ezekből az esti mesékből azt is megtudhatta, hogyan került a nagytarcsai lelkészlakba a kis tacsókölök, majd felnöve milyen hőstettért kapott tábornoki kitüntetést, miért kellett Lajos kutyának egy őszi este habfürdővel teli kádban megfürödni, vagy nyomozóként hogyan vigasztalta meg Hugit.

A bájos meséket – Bertóthy Ágnes illusztrációival – a Libertine Könyvkiadó jelentette meg *Lajos kutya megérkezik* címmel. Az október 30-i könyvbemutatón hamisítatlan „kutyahangulat” uralkodott: az alkalomra érkezett gyermekek és szüleik többek között igazi tacsókat simogathattak, Lajos kutyára emlékeztető könyvjelzőt készíthettek vagy tacsók alakú kecszet majszolhattak. A szerzővel a Libertine Könyvkiadó vezetője, Szabados Ágnes televíziós műsorvezető, riporter, az olvasást népszerűsítő és közel negyvenezer Facebook-követőt magáénak tudó, *Nincs időm olvasni* nevű blog írója beszélgetett.

■ - BZs -

Mennyei hálózatban

Különleges könyvet mutatott be a Luther Kiadó november 4-én az angyalföldi evangélikus gyülekezetben. A *Mennyei hálózatban* címmel megjelent interjúkötet készítésének történetébe Grendorf Péter lelkész moderálásával adtak bepillantást az alkotók: az interjúalany, Csermely Péter Széchenyi-díjas biokémikus, hálózatkutató, az Evangélikus Hittudományi Egyetem végzős hallgatója (*az asztalnál*); a kötet szerzője, Boda Zsuzsa és az illusztrátor, Megyeri János szobrászművész. Csermely Péter Krisztus-tapasztalása, kreatív gondolatai szellemi utazásra viszik az olvasót a hit, az imádság, a csoda, a Szentháromság hálózatosságába.

■ B. M.

FOTÓ: MÁGYARI MÁRTON

Az Istenre és egymásra találás lehetősége

Megjelent a Szereteforrás című áhítatoskönyv

„Az öröknapot jellegű, az év minden napjára szánt rövid áhítatok egyrészt az Istenre és általánosan magunkra és másokra figyelmet segítenek, másrészt lehetőséget adnak arra, hogy megfogalmazzuk hitünket, kérdéseinket, kételyeinket, vagyis párbeszédbe lépünk az igével, annak üzenetével” – olvasható a kötet hátsó borítóján. A Szereteforrás – Lelki útravaló az év minden napjára című, a havi igéket is tartalmazó áhítatoskönyvet a bibliaolvasó kalauz, az Útmutató 2022 napi igéi alapján írták evangélikus lelkészek és teológusok.

Már harmadik éve jelenik meg Galambos Ádám szerkesztésében az Útmutató igéi alapján az év minden napjára szóló áhítatgyűjtemény. Népszerűsége töretlen. A 2022. évi, Szereteforrás címet viselő kötet szerzői – az előző kettőhöz, a Napi igéhez és az Örömmüzenethez hasonlóan – egyházunk lelkészei. Több mint százhuszma szolgáló lelkészünknek személyenként három áhítata olvasható az ötszáznegyven oldalas kötetben – ami azt is jelenti, hogy a kiadvány tartalmi és lelki értelemben is nagyon a miénk, hiszen egyébként is nekünk prédikáló, az „itt és most”-ban velünk osztozó lelkészek szólnak meg benne.

Története van, története lett ennek a műfajnak. Ehhez nemcsak az tartozik hozzá, hogy a nyomtatott példányok használata sok család mindennapi közös programja, hanem az is, hogy több rádió is mindennap közzéteszi a „napi igét”, valamint hogy az e-mailben vagy az interneten elérhető digitális változat is (az Evangélikus.hu Lelki táplálék rovataként, az [Evangélikus útmutató](https://www.facebook.com/EvangélikusUtmutato) Facebook-oldalon, illetve egyházunk Facebook-oldalán) nagy népszerűségnek örvend.

A szerzők rendre arról számolnak be, hogy az év egy adott napjára szóló gondolataik kapcsán rendszeresen kapnak visszajelzéseket ismerős vagy éppen ismeretlen olvasóiktól. Ezek általában valamiféle köszönetnyilvánítások az aznapi „szeregetforrásért”, de nem ritka az sem, hogy kérdések fogalmazódnak meg a lelkészek felé, és elindul egy párbeszéd, beszélgetés a szerző és az olvasó között.

Mintha az évről évre megjelenő gyűjtemény címe is valamiféle fejlődést, elmélyülést mutatna. Az első kiadvány még nagyon tényszerűen a Napi ige címet viselte, nem akarva többet kifejezni annál, mint amire vállalkozott. A második „évad” Örömmüzenet címe már születhetett az első kötet tapasztalataiból, annak élményéből, hogy mekkora örömet okozott ez a vállalkozás szerzőknek és olvasóknak egyaránt. A most megjelent kötet Szereteforrás címe már erre a nyilvánosság előtt rejtve maradó összekapcsolódásra is utal, amely létrejön a kortárs szerzők és olvasók között, és nemritkán élénk eszmecsere eredményez beszélgetések, levelezések formájában.

A szereteforrás tehát nemcsak azt jelentheti, hogy a napi igék és a hozzájuk kapcsolódó gondolatok lelki táplálékká, Isten szeretetének forrásává válhatnak sokak számára, hanem magában foglalja a szerzők és az olvasók közötti kapcsolatot is, azt a testvériséget, amely az egyház közösségének lényege.

Mindig izgalmas kérdés számomra, hogy az áhítatok keletkezése és kézbevétele között eltelt körülbelül egy év mennyire feszíti szét az „itt és most” keretét. Másképp fogalmazva: változik-e annyira a világ, hogy hónapokkal korábban megfogalmazott gondolatok esetleg elveszítik a relevanciájukat? Úgy tűnik, hogy ha egy ígéhirdetőnek sikerül a Szentlélek vezetésével tiszta forrásvizet a felszínre hoznia, akkor ennek az élő víznek a változó körülmények között is megmarad az időszersége vagy éppen időtlensége. Másrészt ez év

Szereteforrás. Lelki útravaló az év minden napjára. Szerkesztette: Galambos Ádám. Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Gyülekezeti és Missziói Osztály, Luther Kiadó, Budapest, 2021. Ára 2200 forint

eleje óta, miután a Szereteforrás szerzői a 2022-es Útmutató igéi fölé hajoltak, hogy azok üzenetét megszólaltassák, a járványhelyzetből adódóan lelkükben és tapasztalataikban már ugyanazokat kérdéseket és válaszkísérleteket hordozták, amelyek most is egészen időszerűek, és 2022-ben is azok lesznek. Ennek a közösen megélt jelenlegi élethelyzetnek minden bizonnyal van egy olyan jellege – minősítés nélkül, tehát anélkül, hogy ez akár pozitív, akár negatív előjelű lenne –, hogy az „itt és most” az általában megtapasztaltnál sokkal több hasonlóságot és azonosságot hordoz számunkra, sors- és kortársak számára.

Mintha akaratlanul is közelebb lennénk egymáshoz. Mintha most jobban látható lenne, hogy közelebről, távolabbról, de ugyanahhoz a forráshoz járunk vízért.

■ NÉMETH ZOLTÁN

Megvan a 2023-as Kirchentag helyszíne, elnöke és mottója

A következő, harmincnyolcadik német egyházi napokat, azaz a Kirchentagot 2023-ban a bajorországi Nürnberg városában rendezik meg – hozta meg a döntést a rendezvény elnöksége az október 16-i ülésén. Az esemény mottója – „Itt az idő” – Márk evangéliuma 1. fejezetének 15. versére utal: „Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa.”

A nürnbergi Kirchentag elnökévé Thomas de Maizière korábbi szövetségi minisztert választották. Az új elnök egyik első nyilatkozatában elmondta: a választott mottó jelzéseként értelmezhető a jövőt veszélyeztető életmódtól és viselkedési formáktól való elfordulásra. Thomas de Maizière arra is utalt: nem azt szeretnék megmondani az embereknek, hogy most mit kell tenniük, sokkal inkább kölcsönös döntések meghozására hívják őket, hogy őszinte, nyílt viták után közösen indulhassanak tovább.

A frank főváros, Nürnberg a Magyarországi Evangélikus Egyház szá-

mára azért is fontos, mert jelentős helyszíne a bajor-magyar testvérkapcsolatnak, és nem utolsósorban a Bajor Diakónia központja.

Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője elmondta: „Már most szeretnénk felhívni a figyelmet erre az eseményre, hiszen egészen biztosan nagyobb küldöttséggel készülünk majd a nürnbergi Kirchentagra, ezzel is jelezve, milyen fontos a bajor testvéregyház a magyar evangélikusok számára.”

*Forrás: MEE Országos Iroda
Ökumenikus és Külügyi Osztály*

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Isten, te kezdetnek és végnek ismerője vagy, titkaidat mégis feltáradt gyermekeidnek; ami pedig mégis rejtve van előttünk, ahhoz hitet ébresztasz bennünk, hogy bizalommal legyünk feléd az utolsó időkben. Kérünk, hallgasd meg híveid könyörgését.

Könyörgünk, őrizd meg egyházadat, amely az örök élet felé vándorolva minden jót tőled remél és vár. Add, hogy néped ne rettegéssel munkálja üdvösségét, hanem megbecsülje hittel szerzett örökségét, felkészülten várja a te érkezésedet, és hűségesen végezze az evangélium szolgálatát.

Könyörgünk gyülekezeteinkért, amelyekben közösségként leginkább megéljük a mindennapokban a közös út küzdelmeit és örömeit. Add, hogy egymás számára vigasztalók és áldásodnak hordozói is legyünk. Segíts az örök élet örömeiben járnunk és annak titkait megértő szeretettel másoknak is feltárnunk a te evangéliumod által.

Könyörgünk a betegekért és az elnyomottakért, a magányosakért, a szenvedőkért és azokért, akik az elmúlás félelmével néznek szembe. Add meg nekik, hogy benned, az örök élet forrásában bízva a te ígéretedből merítsenek erőt. Láttasd meg velük azt, amit te atyai szeretettel intézel az ő életükben még fájdalmuk közepette is, hogy enyhülést és hitet találjanak küzdelmeik között. Óvj meg bennünket a járvány idején, és segíts, hogy felelősen gondoljunk embertársainkra.

Könyörgünk a teremtett világért. Annak bizonyosságában élünk, hogy te egyszer véget vetsz a világ vajúdásának, és mindent megújítasz. Add, hogy jó és gondos gazdáik legyünk mindannak, amit ebben a világban ránk bízál, és megbecsüljük azt, ami éppen úgy a te kezded alkotása, mint amit nekünk előkészítasz Jézus Krisztusban, az örök életben.

Kérünk, hallgasd meg könyörgésünket a mi Urunk Jézus Krisztusért. Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • ÉvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUSZÁNNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új kegyelem (tamytam@online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
• Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

AZ EGYHÁZI ESZTENDŐ UTOLSÓ (ÖRÖK ÉLET)

VASÁRNAPJA – JEL 21,6–7

Már elkezdődött
a mennyország

Első szín: a föld. Sokan láttunk már kétfelvonásos színdarabot. Most az életünket hasonlítsuk ehhez. Az első felvonás a földi szín. Széthúzódik a függöny. Megszületünk, megkereszteltek. Látjuk magunkat kisgyerekként, azután egyre nagyobbak. Ott vannak a szülők, nagyszülők, testvérek. Az események egyre sűrűsödnek: iskola, munka, szerelem, házasság, sok-sok munka, és jönnek a gyermekeink. És így tovább, amíg elérünk a mai napig.

Napos oldal és árnyékos völgy váltogatják egymást. És közben csendben, szinte alig észrevehetően megfogja valaki a kezünket, ismeri a gondolatainkat, a céljainkat, és elkezd vezetni. Vezet a szülők szeretete, a nagyszülők imádsága, vezetnek a barátok jóindulatú tanácsai, és igen, Isten vezetését is megérezzük.

De rémülten tapasztaljuk, hogy nemcsak ezek vezetnek, hanem ösztöneink, önzésünk, a tömegek gondolkodásmódja is. Vezetni akar és manipulál a korszellem, a reklámok, az internet, a politika és véleményvezérek hosszú sora. Ha kívülről, mintegy a nézőtérről figyelnenék magunkat, úgy látnánk, hogy a főszereplő egyre jobban belebojnyolódik az élet kusza helyeteibe. Egyre nehezebben hozzuk meg a döntéseinket, és ha meg is hozzuk, már nem vagyunk benne biztosak, hogy csakugyan jól döntöttünk-e.

Hol van a kapaszkodó, a biztos igazodási pont, hol van az örök érték? Az első felvonás vége felé tartunk, és nem tudjuk, jól éltük-e azt az egyetlen életünket, vagy elrontottuk. És Jézus megszólal: „Én vagyok az Alfa és az Ómega...” A te életed alfája és ómegája. Reménykedve nézünk rá, és a függöny összehúzódik. Jön a szünet.

Szünet és ami utána jön. A függöny összehúzódik, és jön a szünet, a halálunk. Hosszú pihenés, hosszú álom. Számunkra megszűnik a tér és az idő. Ahogyan este el szoktunk aludni, kiesünk mindenből, és a következő tudatos pillanat a reggeli ébredés, úgy történik itt is. A függöny újra szétnyílik, új színen vagyunk. Nem hasonlít az előzőhöz, csak két szereplő azonos: én és Jézus. A színpad fényes és barátságos. Középen egy forrásból víz csörgedez. Jézus áll mel-

”

lette, és nyújtja felém a kezét. Ismerős ez a mozdulat. Már az első felvonásban is sokszor nyújtotta így a kezét. És ekkor rájövök, hogy a földi életemet és a mennyet ő köti össze. Azzal, hogy belépett a földi életembe, már megelőlegezte a mennyi izét és örömét.

Sőt amikor megfogta itt, a földi életben a kezem, és belépett a gondolataimba, szavaimba, cselekedeteimbe, akkor számomra elkezdődött az ő királysága, azaz a menny. Ő többször elmondta a tanítványainak: azzal, hogy az Atya elküldött engem a földre, számotokra elközelített a mennyek országa. Ahogyan

Luther mondja Isten országáról: „Itt ideig tart, és ott örökké.” Más a helyszín, más a dimenzió, de Jézus ugyanaz.

Második szín: a menny. Falusi házakban két lépcső van. Az egyik a pincébe, a másik a padlásra visz. Ha a pincélépcsőn indulok, a pincébe, ha a padláslépcsőn, a padlásra jutok. A lépcső már odatartozik. Aki a Kezdet és a Vég, már itt a földi életünkben is ad az örök élet forrásából, csak észre kell vennünk. Mennyi áldott esemény volt az életünkben, amely Jézus nélkül nem történt volna meg!

Odaát fogjuk hallani az ő hangját? Igen, de már most is halljuk. Odaát lesz-e ének, amely őt dicséri? Igen, de már most elkezdünk énekelni. Odaát szólhatok-e az Úrhoz? Igen, de most is naponként

szólok hozzá imádságban. Odaát lesz-e asztalközösségem övele és a hívekkel? Igen, de már most megelőlegezi ezt nekem a gyülekezetben és az úrvacsorában.

Vele együtt én is győztes lehetek, de csak vele együtt. Mert valójában ő győzött, de mindent örökségül ad nekünk, ha vele tartottunk. Odaát, a második felvonásban ráeszmélünk, hogy azért kerülhettünk oda, mert ő már itt velünk volt teljes szeretetével.

■ MEKIS ÁDÁM

Imádkozzunk! *Úr Jézus Krisztus! Add meg nekünk, hogy mindennap érezzük: velünk vagy, és vezetsz a cél felé. Emlékezzél meg rólunk, amikor visszajössz királyságodban. Ámen.*

ELIZABETH WANG: JÉZUS A MÉNNYBE VEZETŐ HIDUNK

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 21.) Minden útját helyesnek tartja az ember, de az Úr vizsgálja meg a szíveket. Péld 21,2 (Róm 16,19; Mt 25,1–13; Jel 21,1–7; Zsolt 103) Az egyházi esztendő utolsó hetében önvizsgálatra hív minket Isten szava: milyen úton járunk, mi szabja meg az életünk irányát? „A cél szentesíti az eszközt” jelmondat helyett a mai íge a motivációinkkal, a szívünk mélyén rejlő szándékokkal szembesít, amelyekkel talán még magunk sem vagyunk tisztában. Istent sosem a látszat, hanem csakis a szívünk állapota érdekli. A *Példabeszédek* szerzője/szerkesztője annyira fontosnak találta ezt a gondolatot, hogy kétszer is beleírta a könyvébe. Ha ezen a héten döntéseket kell hoznunk, mindig menjünk előbb az Úr elé szívvizsgálatra!

Hétfő (november 22.) Jön már a hegyeken az örömhírhöző, aki békességet hirdet! Náh 2,1a (2Kor 5,18; Zsid 12,18–25; 1Thessz 5,1–11) Náhum próféta víziójában a hírnök a Jeruzsálemet északról határoló hegyeken jelenik meg, hogy elhozza az örömhírt az asszír birodalom fővárosának, Ninivének a bukásáról. Elpusztult az ellenség! Izráel népe most már békeségben élhet, ami nemcsak a háború végét jelenti, hanem a normalitáshoz való visszatérést és az általános jólétet is. A béke mindig a harc lezárulásával születik. Viszont a prófécia teljes értelmét Jézus Krisztus mutatja meg, aki a Golgota hegyén megjelenve a bűn és a halál feletti győzelem hírével hozza, és az Isten és ember közötti békekötés örömét hirdeti meg.

Kedd (november 23.) [A tanítványok] elindultak, és beszálltak a hajóba, de azon az éjszakán semmit sem fogtak. Amikor már reggel lett, megállt Jézus a parton... Jn 21,3c–4 (Zof 3,16b–17a; 1Pt 1,13–21; 1Thessz 5,12–28) Jézus kereszthalála után a rájuk törő gyászta tanítványok úgy próbálják feldolgozni, hogy visszatérnek megszokott tevékenységeikhez. De Jézus nélkül semmi sem megy... Amikor a sikertelen fáradozással töltött éjszaka után eljön a reggel, és Jézus megjelenik a parton, minden megváltozik. Akit eltemettek, él! Nincs vége a küldetésnek! Álmatlan forgolódással telt éjszakai vagy hiábavaló munkával töltött, fárasztó órák után nekünk is Jézus jelenléte adhat erőt a folytatáshoz, az újrakezdéshez.

Szerda (november 24.) Ne legyen köztetek olyan gyökér, amely mérget és ürmöt terem! 5Móz 29,17b (1Thessz 3,12; 1Kor 3,9–15; 2Thessz 1,1–12) Az ürmöt az ókorban a világ legkeserűbb növényének tartották. A fehér és a fekete ürmöt ma is használják fűszernövényként és gyógyászati hatásuk miatt. Azonban vigyázni kell velük, mert nagyobb mennyiségben mérgezők. A Biblia ezt a növényt több helyen, így itt

is jelképként használja azoknak a keserű következményeknek a leírására, amelyek az Istentől való eltávolodásból fakadnak. Figyelmeztet, hogy az az ember, aki nem Isten szeretetéből és kegyelméből él, könnyen mérgező és keserúséggel teli légkört gerjeszthet maga körül.

Csütörtök (november 25.) Ezért tehát nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek. Ef 2,19 (Hós 14,4b; 1Thessz 5,9–15; 2Thessz 2,1–12) A nem közülünk valók, a „gyüttmentek” befogadása nehéz kihívás elé állítja bármely emberi közösséget. Pál apostol azonban rámutat arra, hogy Isten népe számára ez természetes, vagy annak kellene lennie. A különböző kultúrából, nemzetből érkező, eltérő nyelvet beszélő keresztyének egysége nem külső szabályok, elvárások betartásából, hanem belülről, a Krisztusba vetett hitből fakad. Általa mindannyian egy közös ország polgárai, sőt egy nagy, szerető család tagjai lehetünk.

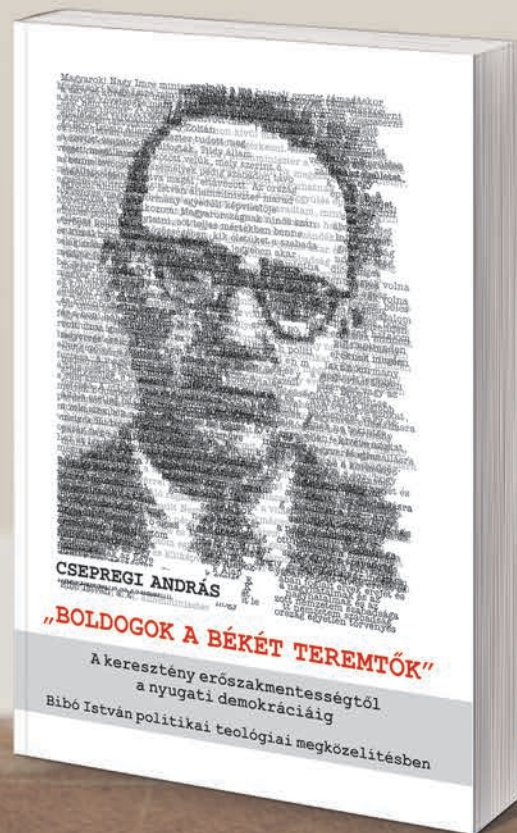
Péntek (november 26.) Mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kérnétek tőle. Mt 6,8b (Zsolt 94,9; Zsid 13,10–16; 2Thessz 2,13–3,5) Jézus az imádságról tanítja követőit. Arról beszél, hogy amikor imádkozunk, nem az a lényeg, hogy milyen szép szavakat használunk, hogy mennyire részletesen vagy milyen irodalmi stílusban fogalmazzuk meg a kéréseinket. Ami számít, az az imánk címzettjébe vetett bizalom. Elhisszük-e, hogy Isten, a mi Atyánk ismeri a gondolatainkat és vágyainkat? Hogy akkor is tudja, valójában mire van szükségünk, amikor még magunknak sem tudjuk megfogalmazni?

Szombat (november 27.) A békesség Istene szenteljen meg titeket teljesen, és őrizze meg a ti lelketeket, elméteket és testeteket teljes épességben, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételére. 1Thessz 5,23 (Zsolt 17,7; Jel 21,10–14.21–27; 2Thessz 3,6–18) Egyházi évünk utolsó napján egy áldásszöveget olvashatunk Pál apostol tollából. A thesszalonikai közösséghez írt levele végén található mondat az embert mint lélek, értelem és test hármasságát írja le. A megszentelődés, azaz az Istenhez való tartozás arról szól, hogy Isten, a békesség forrása az életünk minden részletében működni akar, és jelen akar lenni. Testünkben és annak ösztöneiben; szellemi szinten, vagyis gondolkodásunkban, akaratunkban; és a lelkünkben és annak vágyaiban, érzéseiben, rejtett mélységében. Ő teheti személyiségünket és életünket éppé, teljessé – a bennünk élő Krisztus által.

MEGJELENT!

CSEPREGI ANDRÁS

„Boldogok a békét teremtők”

3600 Ft

A keresztény
erőszakmentességtől
a nyugati demokráciáig
Bibó István
politikai teológiai
megközelítésben

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

MEGJELENT!

És te mit kaptál?

Ebben a könyvben a harmincéves Ökumenikus Segélyszervezet sokszínű közösségének ismert tagjai vallanak arról, mit ad számukra, és hogyan vált életük részévé a segítő munka. Egy-egy szó, egy-egy élmény, egy-egy történet, amelyeken keresztül közelebb kerülhetünk egy segítő szervezet DNS-ébe kódolt titokhoz, amely kimondatlanul is mindig jelen van, amikor az egyik ember akár ismeretlenül, érdekek nélkül segíti a másikat.

4500 Ft

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutherkiado.hu • +36 1 411 0385 • +36 90 824 5518